Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дена • ШИНАРА, 26 ноябрь, 1974 шу. • № 141 (5430). • Мах 2 кеп.

СССР КООПЕРАТОРИЙ IX СЪЕЗД

Юртарча къахьегамхошта дIахо йолача хана дикагIа гIулакхаш дара йоакхо еш дар мехка масса йолча мизингашкара Йоккхача Кремлевски Двореце гулбеннача СССР потребительски коопераце уполномоченни барий IX съезде делегаташа даь къамаьлаш. 21 ноябре, съездо болх беш хиннача кхоалагIча дийнахь. дIахо йийцар Центросоюза правленей ревизионни комиссеи балхах йола докладаш.

Съезда делегаташа къоабалбир Центросоюза правленеи ревизионни комиссеи болх.

Дош халдаш къамаьл дир Центросоюза правлене председатела А. П. Климова. Съезда делегацей, потребительски кооперацe беррригача болхлойи членийн шIерагIа КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета цо тешам белар шоашта хьалхашка оттадаь деххараш кхоачашдара советски кооператорашa беррига низ тIабохийтаргхиларах, вай мехка коммунизм хьалъяра гIулакха юкъе шоашкара дизза дакъа цар юкъехьоргхиларах.

Центросоюза правлене отчетни докладах цхьан бартах тIеийцача соцам тIа белгалдир кооперативни боахам дIахо йодача хана дегIаккхувлара наькъаш, ревизионни комиссе отчет чIоагIийр.

Дегаш айденнача хьалашка тIаийцар съезда делегаташа КПСС Центральни Комитетага, СССР Лакхехьарча Совета Президиумаген СССР Министрий Советаген дахьийта письмо.

22-гIча ноябре ший болх чаккхбаьккхар съездо.

(ТАСС).

ПЯТИЛЕТКА КЪОАСТАМБЕШ ДОЛА ШУ

Дика хоамаш

Укх шера 22 ноябре товарни продукци арахецара пхьайтта бетта план кхоачашъярах рапорт делар СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химкомбината химикаша. Укх юхедясача деношка планагIа лаьрхIачул совгIа арахецаргья кхо миллион гаргга сома маьха химически продукци.

Цул тIехьагIа цхьаькха ди доаллашехьа боккха толам баьккхар химикаша. Товарни продукци арахецара пятилетка хьалхарча диъ шера план кхоачашйир цар 23 ноябре. Ер шу чаккхдалалехьа паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа арахецаргда 12 миллион совгIа сома маьха полиэтилен, спирт, фенол, кхыйола химически продукци.

Комбината производствашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхалаттачарех я Шевляков Иван Давыдовича кулгалдеча полиэтилен арахецача производства коллектив. Цо кхы а хьалха кхоачашъяьй диъ шера задани.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

• • •

Новогрозненски мехкдаьтта чаккхдоахача завода цехашта, установкашта юкъе ди тIехьа дуккхагIа хул 11 бетта план кхоачашъяь коллективаш. Царна юкъе хьалхалаттачарех я Волняков Иван Николаевич керте латтача цхьоалагIча цеха коллектив. ХIанзлехьа декабра хьалхарча ах бетта план кхоачашъяьй цо.

Заводерча кхыча установкашта хьокхам телаш къахьегаш я Гавриленко Виктор Алексеевич, Горбатенко Константин Григорьевич, Пашков Николай Алексеевич керте латтача установкай коллективаш. Цхьайтта бетта план хаьнал дуккха хьалха кхоачаш а яь, хIанз декабра шоллагIча декада чотах къахьегаш я уж.

Г. МОСКАЛЕНКО, тха штате йоаца корр.

МАССАЗА А ХЬАЛХА

«Чечингушводстрой» управлене чуйоагIача аьшкабетонни хIамаш еча Аргунски заводе дикагIчарех лоархIаш я И. Анохина кулгалдеш йола бригада. Итт шу да из цу бригадана керте латта. Заводе эггара хьалхарчарца елар цу коллектива коммунистически къахьегама цIи. Ала деза, из сийдола цIи бригада лакха лоаттаелга. Цхьаккха шу дIададахадац барт тайнача интернациональни коллективо шийна хьалхашка латта декхараш кхоачаш ца деш.

Иштта дика къахьег бригадерча болхлоша йислагIча пятилетка диълагIча, укх къоастамбеча шера а. Шу доладелча денз цхьанна а бетта бисабац уж план тIеххкхоачаш ца еш. ХIаьта дIабахача октябра бетта план цар кхоачашйир 167,8 процент.

Бригаде кIезига бац башхадика говзанчаш. Царех ба завода ерригача коллективс сий деш бола бетонщикаш А. Ахмадова, А. Крауз, Т. Джамалдинова, кхыбараш. Цар къахьегам белгалбаьккхаб сийлен грамоташ, мах бола совгIаташ даларца.

Массаза а социалистически яхье хьалха латта бригада коллектива вIаштIехьдоал вIаши тIо деш, ца ховр дIахьехаш, шийн болх ди тIехьа тоабара наькъаш лехаш къахьегарах...

— Итт шу да И. Анохина кулгалдеча бригада коллективо тха предприяте хьалхле лелаю, йоах завода директора Л. Г. Гуревича. — Цу юкъа дуккха нах хувпабеннаб цига. Бакъда бригадир шийн метте висав.. Шийна балха тIа зеденнар камаьрша дIалуш, болхлой барт чIоагIбеш, хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдара уж оарцагIбоахаш къахьегарах вIаштIехьдоал цу бригада барт тайнача дезала социалистически яхье даим хьалхле лелае.

Т. БИКАЕВ.

НАЬХА КУЛГИЙ БЕРКАТ

БIайха малх а хьежаш, догIа а ца делхаш дехъа ахка хиннадале а, укх шера дика хьувкъам кхебир «Ингушский» совхоза хьалхарча отделене свекла лелаераша. 100 гектара тIара гул а яь паччахьалкхенна цар дIаелар 23800 центнер шекара свекла, планагIа 19000 центнер йолча. Социалистически яхьа итогех цу отделене свекла лелаерашa хьалхара моттиг яьккхай.

Къаьстта хьинаре къахьийгад гектарникаша М. Кортоева, Н. Яндиевас, Масала, Картоева лелаеш 4 гектар свекла яр. ХIара гектара тIара цо даьхар 330 центнер мерза овлаш, планагIа 190 центнер йолча.

Къахьегарга хьежжа да Картоев Мусайна хьадоагIар а. Планал совгIа чуйцача хIара центнерах цунна лу 68 кепиг, шийна доагIа алапи доалаш. Цул совнагIа дIачуеннача хIара центнерах 200 грамм шекар а лу свекла кхеьчоа чухьнахьарча маьхах.

Деррига а дIалаьрхIача Картоев Мусас даьккхал 1581 сом ахча а чухьнахьарча маьхах 264 килограмм шекар а. Из во алапи дац.

ХIаьта Яндиева Напус лелаеш 1 гектар мара яцар. Цу тIера цо чуера 400 центнер шекара свекла.

Х. КОТИЕВ, «Ингушский» совхоза керттера экономист.

ТIехдика къахьегаш я Н. Анисимова цIерагIча НГНПЗ № 2 йолча цеха Г-49 установка коллектив.

СУРТА ТIА: аьрдехьара аьттехьа — дикагIбола мехкдаьтта чаккхдоахараш коммунистически къахьегама ударникаш, 1973 шера социалистически яхье котало яьккха оператора гIончаш И. Л. Сологуб, Е. М. Кочетова, химически блока машинист Н. И. Марченко.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

РСФСР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Российски Советски Федеративни Социалистически Республика бархIазлагIа хержача Лакхехьарча Совета бархIлагIа сесси гулйойла 1974 шера 24 декабре гор. Москве.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1974 шера 22 ноябрь.

СОВЕТСКИ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННИ ДЕЛЕГАЦИ УЛАН-БАТОРЕ ЯХАР

ИРКУТСК, 25 ноябрь. (ТАСС). Владивостокера Улан-Баторе водача наькъагIа тахан укхаза лоаццача юкъа кхасеца хилар КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев. МНРП Центральни Комитета, МНР сийлахь йоккхача Халкъа Хурала Президиумон правительстван хьехарах советски партийно-правительственни делегацена керте волаш МНРП III-гIа съезд хиннеи МНР хьаккхайкаьи 50 шу дизар дездара хетаьча торжествашка дакъа лаца вода из Монгольски Халкъа Республике.

Новкъостаца Л. И. Брежневца цхьана баьхкар партийно-правительственни делегацена юкъе вола КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко, иштта кхыбола официальни нах.

Иркутски аэропорте новкъоста Л. И. Брежневна накъабаьхкар партийно - правительственни делегацена юкъебоагIаш бола КПСС ЦК Политбюро член, Казахстана Компарте ЦК хьалхара секретарь Д. А. Кунаев, КПСС ЦК член, СССР Министрий Совета Председатела заместитель И. Т. Новиков, СССР Министрий Совета Председатела заместитель И. В. Архипов, КПСС ЦК член, Киргиза компарте ЦК хьалхара секретарь Т. У. Усубалиев, КПСС ЦК член, КПСС Иркутски обкома хьалхара секретарь Н. В. Банников, иштта накъабаьхкабар Иркутски облисполкома председатель Ю. А. Кравченко, КПСС Иркутски обкома бюро членаш, областеи городеи партийнии советскии кулгалхой, общественноста викалаш.

Аэродроме новкъоста Л. И. Брежнева гулбеннарашца къамаьл дир, США президентаца Дж. Фордаца ший хиннача вIашагIкхетарах дийцар цо царна.

Цу дийнахье а нов. Л. И. Брежнев керте латта партийно-правительственни делегаци Улан-Баторе яхар.

Делегацеца цхьана бахаб КПСС ЦК член, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник К. В. Русаков, КПСС Центральни ревизионни комиссе член, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник А. М. Александров, кхыбола официальни нах.

Леонид Ильич Брежневи цунца болха новкъостийи накъабаьхар КПСС Иркутски обкома бюро членаша, областеи городеи партийнии советскии кулгалхоша, общественноста викалаша.

Аэропорте чакъабаьхка болаш а накъавоаккхаш а новкъостага Л. И. Брежневга дIайха моаршал хийттар Иркутска къахьегамхоша.

ЦХЬАНА ЯЬ СОВЕТСКО-АМЕРИКАНСКИ КОММЮНИКЕ

ХьалхагIа хьакхайкабаьча вIаштIехьбаьннача бартага хьежжа паччахьалкхений дешаш дувца аьнна 1974 шера 23—24 ноябре Дальни Востока районе вIашагIкхийтар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежневи Америка вIашагIкхийттача Штатий Президент Джеральд Р. Форди. Переговорашка дакъа лаьцар КПСС ЦК Политбюро члена, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра А. А. Громыкос, США паччахьалкхен секретара, къаман кхерамзлен дешашта волча президента помощника Г. Киссинджера.

Цар дийцар советско - американски юкъмоттигацен дунен халкъашта юкъерча хIанзарча хьалацеи дувзаденна дола дуккха дешаш.

Переговорашка иштта дакъа лаьцар:

советски оагIонгахьара — США-рча СССР посола А. Ф. Добрынина, КПСС ЦК Генеральни секретара помощника А. М. Александрова, СССР МИД коллеге члена Г. М. Корниенкос;

американски оагIонгахьара — СССР-ерча США посола Уолтер Дж. Стессела, паччахьалкхен департамента советника Хелмут Сонненфелдта, европейски гIулакхашта волча США паччахьалкхен секретара заместитела Артур Хартмана, къаман кхерамзлен дешашта волча президента помощника заместитела инарала Брент Скаукрофта, паччахьалкхен департамента бехктокхамеча болхлочо Уильям Хайлэнда.

Советски Союзои Америка ВIашагIкхийттача Штаташеи бакъдир шоай юкъмоттиг цхьана яьча принципиальни решенешцеи укх тIеххьарча шерашка шин паччахьалкхенна юкъе даьча лардерча договорашцеи соглашенешцеи белгалбаьча лостамгахьа дIахо дегIаккхувла лаьрхIа шоаш хилар.

Уж дог тийша ба, массане а юкъара машар чIоагIбара, дунен халкъашта юкъера кхоккам дуккхагIа кIаьдбара, тайптайпара общественни строяш йолча паччахьалкхенаша вIаши гIойле йолча тайпара цхьана леладу гIулакхаш шердара тIаберзабаь СССР-аи США-неи юкъерча юкъмоттигий никъ шинна а мехка халкъийн кхыча халкъийн вахара хьашташа маяххара хиларах.

Советско - американски юкъмоттиг машаре дахареи цхьатаррарча кхерамзлени ларда тIа овлангара хувцара гIулакха царна юкъе яьча соглашеней ларда тIа лоархIаме хIамаш карагIдаьннад аьнна хет оагIонашта. Уж хIамаш чIоагIа ларда я из хувцам чаккхбаккхара гIулакха дIахо дIахьалхашкахьа дахара.

Цунга хьежжа цхьана чаккхдоахача гIулакхий масштабаши интенсивности, темп лаьгIа йолийташ дIахо а дегIаккхувла дага ба уж хьалхагIа кулгаш яздаь хиннача документашка белгалдаьча дерригача лостамашкахьа, СССР-аи США-неи юкъера юкъмоттиг тоаялара процесс дIахо а халдапза дегIаахийтар духьа а из юхаяргйоацаш хилийтар духьа а.

Шинна а оагIорахьара хьакхайкадир СССР-ои США-еи шоашта юкъе даьча договорашцеи соглашенешцеи шоашта юкъа тIанийца декхараш лоарзагIа ца доалийташи диззаи кхоачашде лаьрхIа шоаш хилар.

Переговораш йолча хана къаьстта уйла тIаяхийтар советско - американски юкъмоттигий керттерча лостама: тIема кхерам дIабаккхараи Iоадеш латта герз соцадараи чакхдоахача гIулакхашта.

ОагIонаша бакъду, ядерни тIом ца хилийтареи стратегически герзашта доазув оттадареи хьакъехьа СССР-аи США-неи юкъе яь соглашенеш ядерни дов эккхараи вешта тIом хьараи духьалара гарантеш оттаяра гIулакха дика юхьиг хилар. Цар хьаккхайкадир из процесс дегIаккхувлаяза ярг ца хиларах шоаш кIоаргга дог тийшаи кхыча паччахьалкхенаша а иштта цу гIулакха юкъе шоашкара дакъа лоацаргхиларга шоаш догдоахаши хилар. СССР-ои США-еи шоай оагIонгахьара дIахо а чIоагIа къахьегаргда из исторически декхар кхоачашдар духьа.

Стратегически наступательни герзашта доазув оттадара хьакъехьарча дешах лаьца цхьана яь заявлени къаьстта кепатохаш я.

Шинна а оагIоно цIаькха а белгалдаьккхар дунен тIа ядерни герз доаржадарца бувзабенна тIалатта кхерам дIабаккхар духьа цIенхаштта къахьегар лоархIамеи даьза дарглоацеи гIулакх хилар. Цунца дувзаденна белгалдаьккхар, ядерни герз доаржа ца дарах долча договора эффективность лакхъяр лоархIаме хилар.

Белгалдаьккхар, хьалхагIа барт вIаштIехьбаьккха хиннача тайпара, СССР-еи США-и вIкалашта юкъе маьршача гIулакхашта лаьтта кIал деча ядерни лелхамашца дувзаденна долча дешашта юххьанцара контакташ хиннa хилар: гонахьарча Iалама воздействи еш йолча средстваех тIема гIулакха пайда эцара кхерам дIабаккхара тIаперзадаь гIулакхаш а хIаьта иштта кхерамегIа йолча, тIом беча хана Iоажал яхьача химически средствашца дувзаденна гIулакхаш а чакхдахар. Цу белгалдаьча дешаех лаьца вIаши гIойле йолаш дола хьинаре гIулакхаш дIахо а чакхдаха лаьрхIад.

ВIашагIкхийттача хана дIахьа дагабаьлар дунен халкъашта юкъерча дуккхача проблемаех шоашта хетачоа. Къаьстта уйла тIаяхийтар шинна а оагIоно дакъа а лоацаш ечен кхоккам духбувлаш дола хьасташ дIадаха лаьрхIачен переговорашта, дунен халкъашта юкъера кхерамзлеи дерригача дунен тIара машари чIоагIбара.

Европерча кхерамзлени цхьана гIулакхаш леладареи дешашта йолча совещане леламга а хьежа, оагIонаша вывод яьй, укх гаргарча хана из толаме чаккхъяккхара торо хиларах. Царна хетачох, совещане балха тIа карагIдаьннача лоархIамеча хIамаша йиш хулийтаргья паччахьалкхенашта керте латтараша дакъа а лоацаш из чакхъяккха, тIаккха из Европа маьршача кхоаненна болча цу мероприяте лоархIамга хьежжа а хургда.

СССР-ои США-ен иштта бокхха лоархIам бу герзашцара низаши герзаши вIаши кIезигдара хьакъехьарча переговорийи цунца дувзаденна Центральни Европе чакхдоахача гIулакхийи. Хьинаре новкъостал де лаьрхIар цар оагIовех цхьанне а кхерамзленна зе ца дареи цхьан оагIон тIема совле ца хилийтареи принципа ларда тIа вIаши гIойле йолаш йола решенеш лахара.

Малхбоален Средиземноморья районе этта хьал а дийца, оагIонаша чIоагIа хьакхайкадир Кипра кортамукъале, суверенитет, территоре бIарчал хьаллоаттаяра шоаш тIехьа хилар а цу гIулакха шоаш деррига низаш тIадохийтаргхилар а. Кипрски дош къоастаделга Кипра хьакъехьа Кхерамзлен Советои Генеральни Ассамблеяи яь решенеш йизза кхоачашъяра ларда латта деза аьнна хет царна.

Гаргарча Малхбоален проблемаех шоашта хетачоа шоаш дагабоалаш шинна а оагIоно хьакхайкадир, цу районе эттача кхерамеча хьалаца дувзаденна шоаш чIоагIа саготдеш хилар. Цар бакъдир, цу районе, палестински халкъ а юкъе долаш, цу районерча дерригача халкъий законни хьашташ теркал деш а цу районера ерригa паччахьалкхенаш вIаши тийша хIама доацаш яхара бокъон сий деш а ООН Кхерамзлен Совета 338 резолюце ларда тIа ниисхоцеи чIоагIеи машар оттабара керттера дешаш къоасталар духьа новкъостал дара деррига низаш тIадахийта шоаш дага хилар.

Гаргарча Малхбоалене нийсхо йолеи чIоагIеи машар оттабара юкъе Женевски конференце лоархIаме дакъа лаца дезаш а тар ма лу сихагIа шийболх юха дIаболабе безаш а лоархI оагIонаша.

Уж хьежар СССР-аи США-неи юкъерча торгово - экономическии Iилма : техническии бувзамий сфереча гIулакхий хьалага. Шинна а оагIоно бакъдир цу даькъера дIахора прогресс советско - американски юкъмоттигана боккхача лоархIаме хургхилар, хьакхайкадир, вIаши гIойле йолча тайпара цхьана леладу гIулакхаш дIахо шердеи кIоаргдеи чIоагIа уйла йолаш шоаш хилар.

Белгалдаьккхар, йоккхийча масштабера проекташ а юкъе йоалаеш, цхьана леладу торгово - экономически гIулакхаш йIаьккхача ханарча ларда тIа вIаштIехьдахара шоаш къаьстта чIоагIа лоархIам беш хилар. Цу тайпара цхьана леладеча торгово - экономически гIулакхаша советско - американски юкъмоттиг лер тIара ца йоалийташ лоаттаяра гIулакха аьттув боаккхаргбар аьнна хет оагIонашта.

Раьза хинна белгалдаьккхар Iилма, техника, культура дакъе соглашенеш кхоачашъяра а СССР-аи США-неи юкъера бувзамаши цхьана леладу гIулакхаши дегIаккхувлара а леладам толаме хилар. ОагIонаш дог тийша махнлара цу тайпара цхьана леладу гIулакхаш дIахо дегIаккхувлар шинна а мехка халкъашта пайдана а дунен юкъара Iилма - технически проблемаш къоастаяра юкъе лоархIаме дакъа лацар а хургда.

• • •

КъайлагIа хIама доацачеи вIаши дагардараш кхетадечеи хьалашка хилар переговораш, цо хьахьекхар шаккхе оагIув СССР-аи США-неи юкъе цхьана леладу машаре гIулакхаш чIоагIдеи дIахо а дегIаккхувлеи, къоастаяза йиса дунен халкъашта юкъера проблемаш машар лоаттабареи чIоагIбареи гIулакха къоастаяра прогресс Iалашъе бокъонца лаьрхIа шоаш хилар.

Яьча переговорий итогаша дог тешадеш бакъдир советско - американски паччахьалкхенашта керте латтараш вIашагIкхетар практически мах болаш а Советски Союзаи Америка ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъера керда гIулакхаш вIаштIехьдалара Iалаьмате боккха лоархIам болаш а хилар.

Президента Форда бакъдир Л. И. Брежнев 1975 шера официальни визитаца США хьехар.

Визита бокъонца йола ниiса ха тIехьагIа дага а баьнна белгалъергъя.

1974 шера 24 ноябрь.

Советски Социалистически Республикай Союза хьалхара Л. БРЕЖНЕВ КПСС ЦК Генеральни секретарь.

Америка ВIашагIкхийттача Штаташта хьалхара Дж. ФОРД Америка ВIашагIкхийттача Штатий Президент.

Цхьана яь советско-американски заявлени

1974 шера 23—24 ноябре Владивостока районе КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежневи США Президент Джеральд Р. Форди паччахьалкхений дешаш дувца вIашагIкхийттача хана дика къоастадеш дийцар стратегически тIалатара герзашта дIахо а доазув дехкарах дола дош.

Цар бакъдир Советски Союзо а Америка ВIашагIкхийттача Штаташа а стратегически тIалатара герзашта дIахо а доазув дехкара боккха лоархIам беш хилар. Уж тийша ба цу хьакъехьа яь йIаьххача ханара соглашени СССР-и США-еи юкъера отношенеш тоаяра гIулакха, тIема кхерам кIезигбареи дунен халкъашта юкъера машар чIоагIбареи гIулакха юкъе дикьа лоархIаме дакъа хургда аьнна.

Цу хьакъехьа хьалхагIа яь соглашенеш, 1972 шера 26 мае яь соглашени юкъе а хьош, маьхала хилар белгал а даь, цар бакъдир стратегически тIалатара герзашта доазув дехкара 1985 шу чаккхдаллалца хургйола керда соглашени е лерхIаш хилар.

Цу кердача соглашене чулоацамах шоашта хетар дийначул тIехьагIа КПСС ЦК Генеральни секретареи США Президентеи лаьрхIар из 1975 шера оттаяь яккха дика перспективаш йолаш хилар.

Барт хилар дIахора переговораш укх лохехьарча положеней ларда тIа ергхилара:

1. Кердача соглашене шийна чулоацаргъя 1977 шера октябре кхаччалца лелаергйола 1972 шера 26 мае яьча ханнарча соглашене йоагI-йоагIаш йола положенеш.

2. Кердача соглашене чулоацаргъя 1977 шера октябре денз 1985 шера 31 декабрга кхаччалца йола ха.

3. Кердача соглашене, цхьатара бокъо хилареи цхьатара кхерамзле хиларeи принципа ларда тIа хьаъь йолаш, шийна чулоацаргъя дехкаш дола е доазонаш:

А. Шинна а оагIон бокъо хургъя барт барга хьежжа стратегически герз леладу хьадда суммарни количествaш лелае.

Б. Шинна а оагIон бокъо хургъя барт барга хьежжа континенташта юкъерча баллистически ракетийн, хин кIалхарча лодкаш тIара индивидуальни тIакхьожаяра вIаши къастача кертерча доакъонца кийчъяь баллистически ракетийн хьадда суммарни количествaш лелае.

4. Кердача соглашене шийна юкъе хьоргъя 1980—1981 ш. ш. тIехьагIа доацаш стратегически герзашта 1985 шу дааьнначул тIехьагIа дIахо доазув дехкарахи кIезигъе бии хиларахи дIахо переговораш ярах йола положени.

5. Лакхе белгалъяь положенеш юкъе хургйола керда соглашени оттаяра лаьрхIа переговораш юха дIайолаергъя 1975 шера январе Женева

1974 шу, 24 ноябрь.

ТIЕХХЬАРЧА ДОКУМЕНТА КУЛГАШ ЯЗДАР

24 ноябре цхьана яьча советско - американски коммюникена кулгаш яздир. Цунна кулгаш яздир:

Советски Социалистически Республикай Союза хьалхара КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева,

Америка ВIашагIкхийттача Штаташта хьалхара США президента Дж. Форда.

Кулгаш яздеш цига бар: советски оагIонгахьара — КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко, граждански авице-министр Б. П. Бугаев, КПСС Приморски крайкома хьалхара секретарь В. П. Ломакин, США вола СССР посол А. Ф. Добрынин, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник А. М. Александров, ТАСС Генеральни директор Л. М. Замятин, Приморски крайисполкома председатель И. И. Штодин, СССР МИД коллеге член Г. М. Корниенко;

Американски оагIонгахьара — Паччахьалкхен секретарь, къаман кхерамзлен дешашта вола президента помощник Г. Киссинджер, СССР-ра США посол У. Дж. Стессел, президента помощник Д. Рамсфелд, президента советник Р. Хартман, паччахьалкхен департамента советник Х. Сонненфелдт, паччахьалкхен секретара заместитель А. Хартман, къаман кхерамзлен дешашта волча президента помощника заместитель инарал Б. Скаукрофт, президента пресс- секретарь Р. Нессен, паччахьалкхен департамента бехктокхаме болхло У. Хайлэнд.

(ТАСС).

МОНГОЛЬСКИ ЛАЬТТАН ТIА ДЕГ ТIАРА ВIАШАГIКХЕТАР

УЛАН-БАТОР, 25 ноябрь. (ТАСС СПЕЦ. КОРР.). ЦIей дездеш кийчъяьча вежарашкха йолча Монголе городашеи юрташеи, цIеча байракхаша, лозунгаша, транспаранташа, къахьегама коталоний цифраша, наьха езаеннача юхьмараша — доллача хIамо тешал ду, Монгольски Халкъа Республика лаьттан тIа доккха цIей кхаьча хилара. Улицашкеи майдаш тIеи — хоза панноши вIаши чоалъяьнна чIовгаш, марси гони тIалатта байракхаш. Дохаргдоаца массазара монголо-советски доттагIал хьахьокхаш я из эмблема, мехко белгалйоакхх сийлахьа шин юбилей — МНР III съезда 50 шу дизари МНР хьакхайкаь 50 шу дизари.

Езача событе лоархIам къаьстта боккха хулийт МНРП ЦК-ас, МНР Сийлахь-йоккхача Халкъа Хурала Президиумо, Министрий Совето йийха ена цIей дездеча дакъа лоацарг-долча, КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте латтача советски партийно-правительственни делегаце визито.

Тахан советски хьаьший лег тIара тIаэцар, КПСС-ацара, советски халкъацара шоай безам а цIена уйла а, доттагIали вошали цIаькха а хьахьокхар духьа гулбеннача монгольски столицерча итташ эзараш болча наха хьалйизаяр Улан-Батора улицаши майдаши.

Моттигерча ханах 15 сахьат даьннад. Буянт-Уха яхача аэропорте Iохов сигала гIолла лела кема. Самолета трапа хьалхашка Леонид Ильич Брежневга, советски партийно-правительственни делегаце членашка дег тIара, вежарашха моаршал хетт Монгольски Халкъа-революционни парте ЦК Хьалхарча секретара, МНР Сийлахь-Йоккхача Халкъа Хурала Президиума Председатела Ю. Цеденбала, МНРП ЦК Политбюро члена, МНР Министрий Совета Председатела Ж. Батмунха, МНРП ЦК члена, МНР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра Л. Ринчина. Цигтача — КПСС ЦК членалла кандидат, советски партийно-правительственни делегацена юкъевозагIа МНР-ера СССР посол А. И. Смирнов.

Л. И. Брежневца цхьана партийно-правительственни делегацена юкъе а волаш венав КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. А. Громыко, КПСС ЦК Политбюро член, Казахстана Компарте ЦК хьалхара секретарь Д. А. Кунаев, КПСС ЦК член, СССР Министрий Совета Председатела заместитель И. Т. Новиков, СССР Министрий Совета Председатела заместитель И. В. Архипов, КПСС ЦК член, Киргизе Компарте ЦК хьалхара секретарь Т. У. Усубалиев, КПСС ЦК член, КПСС Иркутски обкома хьалхара секретарь Н. В. Банников.

Улан-Баторе кхаьчав иштта КПСС ЦК член, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник К. В. Русаков, КПСС ЦК Центральни ревизионни комиссе член, КПСС ЦК Генеральни секретара помощник А. М. Александров, кхыбола официальни нах.

ПАРТОРГАНИЗАЦЕ СЕКРЕТАРА ТРИБУНА

ӀИЛМАХОЙ НАХ БАХХАЧА

Парте беча берригача идеологически балха лоархӀаме мотт тиг дӀалоац бахача наха идейно-политически кхетам балара гӀулакхо, хӀана аьлча из балха форма къахьегарашца цхьана цӀенноаной, пенсионераш, инвалидаш, кхувш боагӀараши бераши чулоацаш йолаш даь. Цу хьакъехьа города партийни организацешеи общественностея беча балха юкъе шерра дакъа лоац университета коллективо. Из гӀулакх тхо бехктокхаме хеташ леладе дезаш долга хар духьа кхоачам ба бахача нахаца кхетама болх баь ца Ӏеш из атта доаца декхар кхоачашде студенташ Ӏомабе безаш тхо хилар белгалдича.

КПСС обкома X пленум хиначул тӀехьагӀа бахача наха юкъе идейно-политически болх белга кхы а лакхагӀча боарам тӀа доаккхаш тоадир партийни организаце кулгалдеш йолча профессорско-преподавательски коллективо. Эггара хьалха де эшар дир университета преподавателий идейно-теоретически кийчо лакхъяра, политпросвещене система оргаькккар. Ленински къаман политика актуальни проблемаш Ӏомаяра теоретически семинари Ӏилман атеизмах лекторийи юкъейоалайир, цу гӀулакха беррига преподавателаш юкъе а озаш. ДӀахо, студенташта общественни дисциплинаш хьехача хана патриотически, интернациональни, атеистически кхетам балара лаьрххӀа рекомендацеш оттайир.

Цкъарчоа хетадала тарлу из деррига вай дувцача дешаца алхха дувзаденна мичад, аьнна, амма из иштта дац. Дика кийчъяь идеологически кадраш ца хилча бахача наха юкъе цу даькъе студенташца а, бу болх аьттув болаш лелабе йиш хургьяц.

Къаьстта терко тӀаухийт оаха агитаторий болх тоабара.

Царна лаьрхӀа хан-ханнахьа советски общества дегӀаахара проблемаех, партеи правительстваи кулгалхой къамаьлаехи керттерча документаехи лаьца методически семинараш ю. Цул совгӀа агитаторашка, студентий группашка санна, бахача наха юкъе а политически беседаш яйтара тематика вуттаю парткомо. Из декхар кхоачашдара оарцагӀбаьхаб дикагӀа кийчбенна бола лакхерча курсашкара студенташ а. Агитатораштa дика гӀо деш я комсомольски активистех латта политинформаторий институт а.

Бахача наха юкъе кхетама болх боаржабеча когтӀортолга ю оаха кагирхой клубех. ШоллагӀа цу да парткоме атеистически Совет вӀашагӀьелла. Цун кулгалдеш вз доцент Е. П. Ковнацкий. Цар хьалхленца хьаьча «Атеиста клубо» чакхйоаха мероприятеш наха езаеннай. Перспективни планагӀа болх беш йолча цу клуба доакъашхой болхлойи студентийн общежитешка, профессионально-технически училищешка лекцеши беседаши еш, тематически концерташ вуттадеш хул. Цу тайпара гӀулакхаш чакхдаьхад цар 20 промышленни предприятеи дешара заведенеи.

Иштта тематически сайренаш чакхъяьхай клубо Шалински, Назрановски, Веденски, Шелковской, Урус-Мартановски культура ЦӀеношка.

Чулоацам болаши пайданеи болх бу «Сона дукха леза вахар» яхача клубо а. ХӀара оршот дийнахьа студентащца вӀашагӀкхетара цу клубе бех производстве хьалхалаттараш, цӀи хеза педагогаш, писателаш, художникаш, композитораш, артисташ. Дукхача хана дийц ца луш дагалаттаргда студенташта Социалистически Къахьегама ТӀурпалашна, парте Урус-Мартановски райкома хьалхарча секретараца А. Кагермановцеи РСФСР школай заслуженни хьехархочуица А. В. Стояновайцеи, СССР халкъа артистаца Эсамбаев Махьмудаци хинна вӀашагӀкхетараш.

Бахача нахаца беча балха керда форма а, чӀоагӀа эшаш дола хӀама а лархӀа доагӀа 500 саг дакъа лоацаш йолча «Контакт» яхача киноклуба гӀулакхаш. Вай республике меттел къынахьа а чӀоагӀа безаме тӀаэц цар чакхйоаха мероприятеш. Цу клуба доакъашхой ба университетеи мехкаьтта институтеи студенташ хинна ца Ӏеш городера кагирхой а. Цар декхар латт советски доазол дехьарчеи кино дикагӀйолча произведенешта пропаганда ярах.

Дикка болх бу университета комсомольцаша нах бахача кӀа а ухаш кхелетарашеи берашеи, хӀаьта иштта берий площадкашка, школашка, милицеи берий цӀеношка хул.

Къахьегамхой марксизма-ленинизма уйлаш йолаш, дӀаяхача замах юхедиса тӀехьдисаи зуламеи гӀулакхаш хьаллуецарашца, мелкобуржуазни—«едини потока» теорена мутӀахьа барашца классови машар боацаш нах хьалхкхебара аьттув боалийташ я радио, телевидене гӀолла, республикански кепайоазон тӀа араювла Ӏилман публикацеш, Ӏилмахоша ду къамаьлаш. Цу даькъе дукха даьд ни. К. И. Ефанова, Е. П. Ковнацке, М. А. Кодзоева, Ш. А. Алиева, В. А. Кан-Калика, И. А. Дахкильгова, В. П. Баулина, кхычар.

Кепатохара кийчдаь доалаш латт «Нохч-ГӀалгӀайче лаьттача классови къовсамах» яха сборник, укх шера вӀашагӀьелла болх бе йолаеннача «Атеистически кхетам балара» клуба доакъашхоша лаьрхӀад телевидене гӀолла 11 выступлени, интернационализмаи Ӏилман атеизмаи проблемаех радиои телевиденеи гӀолла беседаш яра тематика оттаьй общественни Ӏилмай кафедрашка. Цу балха укх тӀеххьарча хана дукхагӀа юкъеоза даьннад тхо естественни кафедрай Ӏилмахой а. Царех ва медицински Ӏилмай доктор, профессор Ш. А. Алиев, физико-математически Ӏилмай доктор, профессор Б. Г. Пыхачев, доцент И. Д. Пичков, кхыбараш.

Каст-каста хул тха преподавателаш общежитешка бахача студенташта хьалхашка къамаьлаш деш. Иштта деш да Ӏилмахой группаи города промышленни предприятешка, республика колхозашкеи совхозашкеи ухийтилга. Духхьал укх шера Ножай-Юртовски, Веденски, Шалински, Назрановски, Урус-Мартановски, иштта кхыча а районашка баха хиннаб тха дукхагӀа Ӏилмахой. Городерча а юртарча а къахьегамхошта цар йийшай лекцеш, беседаш яьй, ладувгӀараша тийннача дукхача хаттараштa жопаш деннад. Цунца цхьана белгалдаккха дезаш да, дукхагӀйола лекцеш, беседаш вайнаьха меттала яьлга. Цу тайпара бурзам чӀоагӀа пайдане ба университета преподавателашта шоашта а.

Цу балха формаш тоя а еш, дешара керда шу дӀадоладеннача хана цена КПСС историе кафедра Назрановски района шефство лелаелга тӀаийцад, философеи Ӏилмаи коммунизмаи кафедра — Шалински района. Цу гӀулакхо цу районий партийни организацешта доккха новкъостал дерга идейно-политически болх вӀаштӀехьбаккхара дӀахо тоабараи.

Бахача нахаца беча балхара гӀулакх лархӀа мегаргдолаш да университета Ӏилмахоша республика школай хьехархошта лоаттадеш дола методически новкъостал а. Иштта духхьал цхьан нов. И. С. Осадче укх карарча шера юртарча школашка обществоведене хьехархошта лаьрхӀа 12 лекци йийшай.

Лакхе вай дийцар бахача наха коммунистически кхетам луча тха дешара заведене Ӏилмахошта, преподавателашта карагӀдаьнначох, цхьабакъда из кхетаде дагӀац цу хьакъехьа де мел эшар тхо даь а даьннад, цу балха оаха кхоачамбоацараш а хилийтац, аьнна. Кхы а гаьна да цу даькъе тхоай долча кхоачамех оаха бизза пайда эц ала, дукха Ӏилмахой бахача нахаца беча кхетама балха юкъе хьинаре дакъа лоацаш бац, царех цхьаццабараша общественни вахара ира дешаш къеста ца деш дут, тӀагӀертта къовсам лоаттабац советски вахарца тарлургдоацача ширдаьннача гӀулакхашца, националистически шовинистически уйлаш ярашца.

ДӀахо йодача хана уж кхоачамбоацараш дӀадахара цӀенхаштта болх бергболаш я университета партийни организаци. Дукха ха йоацаш арабаьннача «Белоруссе партийни организаце идеологически кадраш хьахаржареи царна кхетам балареи балхах» болча КПСС ЦК соцам тӀа аьннад «Хургболча педагогийн кхыча специалистийн кхетама болх бара говзал хилийта еза, уж шерагӀа юкъеоза беза общественно-политически балха». Парте из указани ларде а луацаш, оаха де мел эшар дергда хӀара Ӏилмахочун общественни балхацара хьинар айдара, студенташ коллектив а, бахача наха юкъе а беча кхетама балха дукхагӀа юкъеозара.

М. ТОЧИЕВ,
Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхеи университета парткома секретарь, исторически Ӏилмай кандидат.

Пятилетка дийлагӀа, къоастамбеш дола шу дикача къахьегама толамашца чакхдоаккхаш латт «Индпошив» фабрика «Пушинка» яхача барзкъаш тегача ателье коллектив. Укх бетта 18-ча ноябре кхоачашъяьй швеяша продукци арахецара цхьайтта бетта план. Планал совгӀа 1060 сома продукци арахийцай.

Пятилетка ханал хьалха кхоачашъяра йьржача социалистически яхье хьалхалаттараш белгалбаьннаб. Царех ба «Социалистически яхье котбаьннараш» яха значокаш енна швеяш Чиркина Анна Михайловнаи Коваленко Нина Ивановнаи. Уж шиъ гӀоръяьина цӀи хеза я ателье коллективана юкъе меттел ерригача фабрика коллективе а. Укх шера август бетта кхоачашйир хьинар долча шин кхалсаго личии пятилеткаш. ХӀанз укх деношка къахьегама хьинар лаьгӀ ца деш къа а хьег цар. Уж шаккхе балха опыт йола лакхача квалификаце швеяш я. Фабрике болх беча ялх-ворхӀ шера шоай кулга говзал къонагӀбараштa дӀавӀомаеш хиннаб уж. Масала, Чиркина Анна Михайловнас хӀамаш тегарий говзал Ӏомаяьй Бабенкона, Чекановайна, хӀаьта Коваленко Нина Ивановнас Маргошвили Ӏомаяьй.

ЧӀоагӀа сий ду ателье коллектив шин кхалсага дика къахьегарал совгӀа уж Ӏимерза нах хиларах, эшачунна новкъостал де, ца ховр, дӀахьеха уж кийча хиларах, общественни балха цар ка яларах. Дукхача шерашка хьинаре къахьегарах администраце СпӀлен грамоташи ахчан премеши телаш белгалъяьхай уж шиъ.

— Цхьабакъда, — йоах Коваленкоси Чиркинаси, — тхона эггара йоккхагӀйола дог гӀозле хетт, оаха тийгача бараа къа раьза болаш заказчикаша оалаш дола баркал. Уж баркалаш кӀеанга хезадац балха говзал лакха йолча цу шин кхалсага.

СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аьттехьа) Н. И. Коваленкои А. М. Чиркинаи.

И. ПЛИЕВА сурт.

МИЛЛИОНАША КХЕТАБЕШ БОЛА МОТТ

Дунен тӀарча 87 мехка Ӏомабу эрсий мотт. Шоай знанеш эргайоахаш тоае хӀара шера вай мехка боагӀа бӀаьш кхыча мехкашкара нах. Иштта укх шера а шоай аргӀанца занятеш дӀайолаелар Московски пачхьалкхен университетерча доазол дехьарча эрсий мотт хьехача преподавателашта лаьрхӀача итт бетта курсашка.

1961 шера доазол дехьарча мехкаша доттагӀали культурни бувзамаши леладара йолча советски обществай Союзо вӀашагӀъехка уж курсаш шерра дӀаяйза я. Укх шера дӀачуэзараш дийттазлагӀа эцаш ба.

Европа, Азе, Африка, Латински Америка 20 гарггача мехкарча деша багӀараштa, викалашта алхха сакъердама Ӏомабечара дӀабаьнна дукха ха я эрсий мотт. Царех дуккхачар е шоаш хьех из школашка, гимназешка, колледжешка, е шоай хӀара деннарча балха тӀа шерра пайда эц цунах. Шоай даьхене цхьан шера Ӏомабаь Ӏийнабац уж эрсий мотт, хӀаьта хӀанз знанеш эргаяьха тоае баьхкаб уж Москве.

Лингвистикана, психологена эггара тӀехьагӀа карагӀдаьннарий а хӀанз даьржа дӀадахача психолингвистика кердача Ӏилма а ларда тӀа латтача, вӀаши юкъе лебеча метта шеррача программагӀа ю занятеш. Цига хьех страноведени, вешта аьлча цига Ӏомаду СССР истори, географи, культура, литература, цун экономика. Мотт бокъонца Ӏомабулург мичаб мохк байзачул, цун халкъа характер Ӏомаяьчул тӀехьагӀа мара.

Цудухьа лекцешцеи практически занятешцеи цхьана деша багӀараштa йовзийт Москва, музеяшкеи театрашкеи ух уж, предприятешкеи вузашкеи хул, городашка ух. Доазол дехьарча мехкий халкъий московски доттагӀала ЦӀагӀа вӀашагӀкхетараш а хул. Деша багӀарех хӀара, вийлагӀвар хӀана вац аьнна Советски Союзацарча доттагӀала къаман общества активист ва, дуккхачар цхьана гӀулакхаш леладу шоай мехкий советски культурни центрашка.

Занятеш ераш МГУ преподавателаши дукха ха йоацаш йиллача А. С. Пушкина цӀерагӀча эрсий метта Института специалисташи ба. Цун декхар — лакха квалификаци йола преподавателаши Ӏилмахой-русисташи кийчбелга, тайп-тайпарча мехкашка дӀадоаржадара учебникаш, словараш, методически пособеш хьаделга. Дукха ха ялалехьа тайп-тайпарча мехкашкара 3000 совгӀа саг воагӀаргва иститутe хӀара шера.

Занятеш мишта лел дувц Индера деша енача Катам Раджу Дургас. Шоайцига эрсий мотт хьех цо Индийско-советски культурни обществе:

— ХӀара лекце, хӀара практически заняте гуш да методика бокъонца уйла а яь оттаяь хилар. Пайда эц деша вагӀача хӀараненa эрсий мотт мел хов теркалдеш йолча фонетически кабинетех, программировании дешара кабинетех. Советски студенташца, болхлошца, артисташца, писателашца массаза а вӀашагӀдеттадалар — лебу мотт шаьрбара башха-дика практика.

Дукха ха я аз эрсий мотт Ӏомабу. Эггара хьалха дӀайолаелар со Советски Союза итташ эзараш доттагӀий юкъе болаш йолча Индийско-советски культурни обществе. Царех дуккхачарна эрсий мотт Ӏомабе лов Советски Союзах, цун бакъдарех дола хӀамаш мамогга дукхагӀа хар духьа.

Иоми Кацуйоси Японера венав Москве. Цо йоах:

— Духхьал эзараш нах ба Японе эрсий мотт Ӏомабеш. Дуккхачар мехка тайп-тайпарча городашка филиалаш а йолаш йолча «Япони — СССР» яхача обществе, вокхар хадданна занятеш еча телевидене передачашкара Ӏомабу из. Эрсий метта иштта чӀоагӀа бевам тӀабахийтаб вахаро ше, хӀаьта эггара хьалха экономика даькъе СССР-а карагӀдувлача доккхийча толамаша, леррагӀа цо чакхйоахача машара политико. ХӀаьта, бакъдар аьлча, дуккхачарна хьашт долаш я башха-дика традицеш йола советски искусство.

Цу курсашка еча занятешa эрсий мотт мабарра Ӏомабара сайна новкъостал дар доггдоахаш ва со.

Леонид АНКУДИНОВ. (АПН).

Тхо—интернационалисташ

ДоттагӀала 'низ

Тха районерча Нохч-ГӀалгӀай цементни завода коллективе къахьегаш ба 15 совгӀа къамех бола нах. Вай боккхача мехка тайп-тайпарча моттигашкара баьхкаб уж Чир-Юрте. Барттайна боахк уж, дика къахьег. Профсоюза заводской комитета председателa Шептукаев СаӀида йоах:

— Тхо барттайна дахарах тамаш е хӀама дац. Советски нах моллагӀча республике бахаш хиларах СССР яхача цаӀ мара йоацача социалистически Даьхен къонгаш ба. Лаьттан тӀа хьа мел кхеллар цар юкъарча къахьегамах хьахинар, дерригача советски халкъа юкъара доалахье я.

Кхы а дикагӀа аьлар цу хьакъехьа обжига цеха начальника заместителa Семен Ивановичa Прохорина:

— Тха барт чӀоагӀбер фуд ях Ӏа? Даьхе цаӀ мара ца хилара совгӀа, новкъостий гӀулакхашцеи йоакхонашцеи хьаштдолаш хилар, къахьегама овсарле лакхъяра цхьана лоаттабу къовсам, ба.

Из къамаьл де бокъо йолаш ва Семен Иванович: цун цехе хьокхам телаш къахьег: нохчаша, эрсаша, гӀалгӀаша, украинаша. Цар къа миштa хьег дувц укх факто: сменни задани 1360 тонн йолча метта 1500—1600 тонн клинкерни минерал лу цехо. Цар цехера Шарипов Валентини, Сасов Николайи Варгин Юрийи общезаводской сийлен Доска тӀа баьхаб, хӀаьта Назаров Иванаи Белоусов Геннадиеи, Ахмадов Айзадеиеи «1973 шера социалистически яхье котбаьннар» яха значокаш еннай. Цеха хӀара болхлочо вӀаши тара йола говзалаш Ӏомаяьй, цуаухьа эшшача минуте новкъост хувца йиш я цар. Цу хьакъехьа дика новкъостал даьд боккхагӀа болча, балха опыт йола цементикаша, цеха начальника, гӀалгӀачо, цементни промышленносте дукха къахьийгача Беков Сулумбика, Михайловски цементни заводера Нохч-ГӀалгӀай цементни заводе къахьега баьхкача Христофоров Александра, Прохорин Семена. Итт шу гаргга ха я цар из болх бу. Цу юкъа тоьал балха опыт Ӏоаьй. ХӀанз из къонабараштa дӀалуш ба уж.

Заводской сийлен Доска. Цу тӀа хьалтеха доахк коллективана юкъе дикагӀа болча производства хьалхалаттарий сурташ. Царех да электрослесара Гинатуллин Альберта, цементни хьайрий машиниста Опарина Аннай, электрика Любовь Айнде, электросварщика Лавриненко Степана, транспортерщицай Пикаева Аьсета, слесара-сантехника Хамбиев Мусай, иштта дуккхача кхыбарий — тайп-тайпарча къамех болча наьха сурташ. Мехка массе моттигашкара укхаза баьхкача наха цхьа уйла йолаш къахьег.

Цу наьха доттагӀал белгалда къахьегама овсарле лакхъяларна, пачхьалкхен планови заданеш тӀехкхоачашъярца. Нохч-ГӀалгӀай АССР дуккхача къамех латта коллектива ленински къаман политика котъялар хьахьокхаш дола къаьгга дола цхьаькха цхьа масал да.

Т. ДИКАЕВ,
Шаьла района «Знамя коммунизма» редакце болхло.

ХЬАЛХА ЛАТТАРИЙ ОПЫТ—МАССАНЕНА

БӀУБЕННА ГӀА БОАХАШ

Вай республикерча гӀишлошъеча организацешта юкъе эггара къаьнагӀчарех я Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъеча управлене № 7 йола гӀишлой-монтажни управлени. 50 шу даьннад из управлени вӀашагӀъелла. Управлене коллективо хьалхо халкъбоахама эшаш йола тайп-тайпара гӀишлош, хӀаьта царна юкъе доккхагӀа дакъа дӀалоацараш маьхкдаьтта чакхдоаккхача промышленноста гӀишлош я.

Из коллектива я Грознера эггара хьалхара крекинг-установка, парафин довкха завод, хӀаьта иштта Советски Союзе эггара хьалха вакуумни трубчатка, коксови батареяш, вай халкъа боахама Ӏалаьмате боккхача доарӀаме йола яхь а дукха гӀишлош хьалъяьй. Шоай управлене дикагӀйола традицеш лора а еш, хьалхашка латта декхараш сийленца кхоачашдеш хьайоагӀа ворхӀлагӀча гӀишлой-монтажни управлене хӀанзара коллектив а. Укх шера шоллагӀчеи кхоалагӀчеи квартала итогех СССР промстрой Министерстваи профсоюза ВЦСПС-еи шозза карара-кара тела ЦӀе байракхи хьалхара ахчан премеи еннай управлене коллективана. ИйсалагӀча пятилетка укх дийлагӀча шера Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъеча организацешта юкъе яьржача социалистически яхье дӀабахача итт бетта доккхий къахьегама толамаш дахарах республика сийлен Доска тӀа дӀаязъяьй 7-ча СМУ хьинар дола коллектив. Укх пятилетка дӀадахача 3 шерай 10 беттан 22,5 миллион сома маьхка, е планагӀа лаьрхӀачул 1,5 миллион сома маьхка гӀишлой-монтажни балхаш кхоачашдаьд СМУ-7 коллективо, хьалъяьй халкъбоахама, къаьстта вай республика мехдаьтта чакхдоахача заводашта, чӀоагӀа эша дукха гӀишлош. 1973 шу чакхдаллалца цу коллективага хилар промстроя Министерстваи ВПСПС-еи карара-кара тела ЦӀе байракх. Правительства тайп-тайпарча совгӀаташца белгалбаьхар коллективацара итташ бола нах.

Ер шу доладеннача хана ерригa торонаш гуча а йаха шера йола встречни план тӀаийцар коллектив, Администраце, партийни, профсоюзни комсомольски организацеша дукха къахьийгар планови заданеш а тӀаийца социалистически декхараш а хӀара бригада, участка, хӀара болхлочуна дӀадовзийтара.

Хьинар ца кхоадеш хьийгача кьинах доккха беркат даьннад. ГӀишлой-монтажни балхаш дара дӀабахачa 10 бетта план 101 процент кхоачашъяьй, цу даькъе цар шоай низаца даь балхаш 116 процент да. Производствага дӀадодар кхоадарах 90 эзар сом пайда баьб. Цу юкъа эксплуатаце дӀаеннай цемент йоаккхача завода болхлошта Чир-Юрта хьалдаь цӀенош, Центорой яхача юрта хьалъяьй школа, Ленина цӀерагӀча мехкдаьтта чакхдоаккхача заводе болх бе йолалийтай заводера производственни хиш шелдеш а цӀандеш а йола № 1 йола блок—блок оборотного водоснабжения [illegible] тӀаийца встречни план [illegible] хьайоагӀа из коллектив.

Атта даьлалац гӀишлошъерашта уж къахьегама толамаш. Хьинар ца кхоадеш ерригача коллектива къахьегарах, администраце, партийни, профсоюзни организацеша ниййса бертa кхетама, идейно-политически балхах хьадаьнна беркат да из. ХӀаьта цу организаце опыт вай республикерча кхыча гӀишлошъеча организацешта Ӏомайича пайдана хургьяр. Цхьабакъда из гӀулакх хӀанзалца даьдац. Хьалхашка латта декхараш кхоачашдар керттерча даькъе тийша да коллектива юкъе социалистически яхь ниййса вӀаштӀехьъяккхарах. Хьалхашка латта декхараш хӀара сага дӀадовзийтарах а уж кхоачашдара болх ниййса вӀаштӀехьбаккхарах а. Цу хьакъехьа СМУ постройкома председателa Чапанов Ахьмада аьлар: «ЧӀоагӀа лаьрхӀа леладу оаха хӀара болхлочун цхьаттарра а ниййса балха торонаш вӀаштӀехьъяхара гӀулакх. ХӀана аьлча, къахьегам ниййса вӀаштӀехьбаккхарга хьежжа хул балха овсарле а. Фу де деза из гӀулакх кхоачашдара?»

Болхлочунгара дӀадоладенна гӀишлошъеча управленега кхаччалца йола ерригa служба ниййса болх беш хила еза.

—Коллектива хьалхашка латтача декхарашка хьежжа кердайоах оаха социалистически яхьан йола положени, — дуаь управлене начальника А. Турпанова. — Цу положенена [illegible] — ХӀаьта [illegible] Тха коллективе 20 шерал совгӀа производстве хьалхалаттарий мугӀарашка а волаш къахьийгача наха «Къахьегама ветеран» яха сийлен цӀи лу. Цу тайпара иттех ветеран ва коллективе. Дукха ха йоацаш СМУ-7 хиннача коллектива юкъарча собране соцам баьб профсоюза обкомага кхы а 14 болхлочунна из сийлен цӀи ялар дехалда, аьнна.

Коллектива производственни хьокхамашта боккха пайда боалаш гӀулакх да балха хьалхалаттарий опыт, Ӏилман кердадар коллективе дӀадовзийтар, цох мамогга дукхагӀа пайда эцар. хӀара болхло, специалист шин балха творчески хьисап долаш чилийта гӀертар.

Цу гӀулакхаша, хӀаьта иштта тайп-тайпарча къамех латтача коллектива юкъерча наьха барт-цхьоагӀоно, цар хьинар вӀаштӀехьдоалийт ерригача коллектива шерагара-шерга дика къахьегама толамаш даха.

Т. ХАШАГУЛЬГОВ.

РАЦИОНАЛИЗАТОРИЙ ТОЛАМАШ

Дукха производства новаторaш ба № 2 йолча теплоэлектроцентрале къахьегаш. Технологически процессаш дӀахо тоаяра, оборудованега тешаме болх байтара, йолаш йолча мощностий къахьегама овсарле совъяккхара тӀаерзаяь я цар творчески уйла.

ИйсалагӀа пятилетка дӀайолалуш рационализаторски предложенеш производствана юкъеяхьарах пхе шера 260 эзар сом пайда бе социалистически декхараш тӀаийцар № 2 йолча теплоэлектроцентрала рационализатораша.

ХӀанзале производствана юкъейинхьача рацпредложенех 270 эзар сом пайда хиннаб.

ТЭЦ хьинарегӀча рационализаторех ба М. Савранукаев, С. Маримонт. Г. Лосев. В. Кондратенко, иштта кхыбараш а.

Х. СУРУДЖАНЦ.

Ленинград. Желябова цӀерагӀча фабрика ткапки производства кийчоя отдела коммунисташа къонача производственникашта шоай говзал Ӏомае новкъостал ду. КагегӀа бараш Ӏомабеш йолча Собаль Раиса Антоновнас массехк сновальщица Ӏомаяьй. Раиса Антоновнас боккха партийнийн общественни болх бу, участке парторг я.

СУРТА ТӀА: сновальщица Р. А. Соболь (аьттехьа) ше Ӏомаеча комсомолкайца Ижевиина Танайца цхьана.

П. ФЕДОТОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬ'ОНА БЕЗ ЗАЧА ЧАМАХ

1974 шера вай мехка хӀара гражданина (юкъера лаьрхӀача) 13,7 килограмм мерза хӀамаш — торташ, пирожнеш, шоколадаш, печенеш, конфеташ, карамелаш, мармеладаш, пряникаш юаргья. Иштта да мехка кондитерски изделеш (мерза булочкаш, пирожнеш, морожени, варени, джем, повидла йоанаш) арахецарех вари белгалдеш дола планови хьокхамаш. Укх тӀеххьарча итт шера шозза дукхагӀа арахец уж.

Кхачан продукци арахецаш долча промышленноста деррига доакъой ориентир я Ӏилмо бакъяь йола рациональни нормаш. Уж ларде а лувцаш планировани ю цу доакъой производство эшача боарамах дегӀаахара деша. ХӀана продукце дукха тайпаех Ӏилмо бакъяьча нормашка дӀатӀакхаьчаб е дӀатӀакхача гарга ба вай мохк: дӀабахийта энергетически низ юхаметтаоттабаала калореш юъ саго.

Белгалде доагӀа, кондитерски промышленноста ерригa изделеш яц сага кхачан продуктай рационе эггара чӀоагӀагӀа эшаш лоархӀаме йолаш. Цхьабакъда, малагӀча нанас лургъяцар ший бера мерза хӀама. БоккхагӀбараштa юкъе а кӀезига бац мерза хӀамаш дукха езараш. ХӀаьта космонавтий, летчикий, альпинистий рационе шоколад санна калорийность лакха йола продукт эггара чӀоагӀагӀа эшаш йола компонент я. Кхы мел дар дӀадаьлча а, кондитерски изделеш дукхагӀа хоатташ а арахецаш а я вайцига. Хоадамболаш яьлча, ер пятилетка чакхйолаш 3405 эзар тоннага дӀакхоачаргья уж (1970 шера — 2808 эзар тонн).

Уж дукхагӀа арахийцай (пятилетка диза доацача диъ шера) ворхӀ керда кондитерски фабрика — Ульяновск, Днепропетровск, Тростянца, Тула, Бельцы, Орск, Кировобад яхача городашка болх бе йолаялийтарах. Реконструкци еш, кердача оборудованеца кийчъеш я къаьна фабрикаш, керда кондитерски цехаш хьаелаш латт цхьан тайпах йолча кхачан предприятешка.

— Мехка ерригача районий шоай кондитерски изделеш хьаер торо хургйолаш кондитерски фабрикаш географически дӀанийсъе гӀерт тхо, — йоах СССР кхачан промышленноста Министерства «Главкондитера» начальника Гусаков Алексея, — цунца цхьана къаман самалаши къаман чамех дола мерза дааараш ларде а лувц. Масала, дукха ха йоацаш Баку хьалъяь яьннай 20 тайпа кавказски традиционни мерза хӀамаш арахецаш йола малхбоален морзалий цех.

КӀезига лоархӀам бац ассортимента. Бераштеи боккхагӀбараштеи тоам бе гӀерташ, царна чаме хетар арахеца гӀерташ, мехка кондитераша диъ эзар гаргга тайпа изделеш кийчъю хӀанз (1970 шера кхо эзар ах эзар мара дацар уж). ХӀаьта царех 500 тайпа йолчоа эггара боккхагӀа бола мах баьб — пачхьалкхен дикала Знак еннай.

...Са бе йоалл «Красный Октябрь» яхача къаьнагӀа йолча московски фабрико арахийцача «Наша марка» яхача шоколада плитка. Хоза кийчдаь цуна тӀахьоарчадаьча кахьата тӀа аннотаци яьй: десертни шоколад шекарах, бокъабаь тӀоан спирти тохаш кийчъяьча какао-бобоех яьй. Хьаж хоза хилийтара ванилин техай.

— Кхи цхьаккха искусственни хӀама ца тохаши?

— Цхьаккха а, — хоадам боаллаш тешал ду «Красный Октябра» керттерча инженера Даурский Анатоле. Мехка ерригa кондитерски промышленность дикал лакха йолча натуральни продукташца, чӀоагӀъяьча стандартех мара болх беш яц. ХӀара кердача изделе рецепт «проба яьккха» доххьийт СССР уназхӀенои Министерстве. Медикаша-м чакхйоалийтаргьяц химически компонеташ, кхыметтел эссенци а басараш а натуральни хул.

Укхаза са тӀатоха да, СССР арахецача кхачан продуктай дикали калорийности лакха хиларах тешал даьд ООН лаьрхӀа даьча тохкамаша.

— ХӀаьта саг цӀена шекар даъа йиш йолаш ца хилча?

Цу хаттара сона жоп делар СССР кондитерски промышленноста Ӏилман-тохкама институте:

— Цамогаш бараштa ксилитахи сорбитахи кийчъяь 50 тайпа мерза хӀамаш могаю кондитераша: Уж я конфеташ, карамелаш, шурах яь шоколад, диабетически печени.

Советски кондитерски изделеш Европа, Азе, Африка итташ долча мехкашка дӀанийю Болгаре, Польше, Чехословаке, Венгре, Монголе, Вьетнаме боккхача безамца дӀаийлу шоколадеи, конфетийи дуккха сорташ. Японе, ФРГ, Финлянде, США, Канаде, Англе дукха езаеннай Советски карамели ириси, хӀаьта шведаштеи итальянцаштеи чам болаш хетт мармелади, зефири.

Дунен халкъашта юкъерча выставкашкеи конкурсашкеи вай мехка кондитерски изделешта 500 дошои, дотои, бронзах яьи медалаш еннай, пхеенна ерригача продукце дикалах Гран при яха ме далаш еннай, царех шиъ «Красный Октябрь» яхача московски фабриканеи «Россия» яхача куйбышевски фабриканеи а луш.

СОКОЛОВА Елена,
АПН корреспондент.

«СЕРДАЛО»
2-гӀа агӀо, 28 ноябрь, 1974 шу.

ДЕРРИГА А ШОАШ ДЕШ

Цхьа бутт хьалха, 17 октябре, бурув тоха доладир Замаикул 86 яхача буровойна. Октябрь бетта юкъедисача деношка планагIа 700 метр тоха дезача 802 метр бурув техар бригада коллективо.

ХIанз графикал дукха хьалха ялца бурув тохаш я коммунистически къахьегама коллектив яхь сийлен цIи лелаеш йола бригада. Оттаьча ханал цхи бутт хьалха цу скважина бурув теха даккха дош делар бурувдеттараша. Дика къахьегаш ба укказа «Знак Почета» яха орден лелаеш волз Шайтанов Борис, Бондин Сергей, Степанов Николай, Семесиков Николай, бурув деттачар гIоьнчаш Къахьегама ШIеча Байракха орден лелаеш волз Слипченко Николай, къахьегама ветеранаш Кочетков Иван, Кузьгов Абас, Акбиев Джабраил, иштта кхы дукха бараш а.

Ховш махниллара, яьссача моттиге бурув тоха йиш яц. Укх шера бригадо планагIа тоха дезаш 1800 метр бурув дар. Вышкаш еча гIишлонхоша хьалъяь яцар бригадана лаьрхIа йола буровой. Вышкомонтажники бригадага хьежаш 1,5—2 бутт баккха безаш бар. ТIаккха, шоаш хьалъе лаьрхIар бурувдеттараша вышка. Къаьнача моттигера буровой установка вIашагI а яьккха керда буровой хьалъеча вIашагIъеллар цар из. Буровой начальника Б. К. Терлецкен къонача мастера А. В. Буняевей кулгал а деш из гIулакх дика чакхдаьккхар бурувдеттараша.

ХIанз 6450 метр йолча тIехкIоаргача скважина хьалха лийрххIача тайпара шин бетта а доацаш цхьа шу хьалха бурув теха даккхарца керда пятилетка белгалйоаккхилгах лаьца дагабувлаш ба бурувдеттараш. Цу гIулакха ерига торонаш йолаш я: Карабулакски бурув тохера управлене эгара хьалха бригада бурув тоха йолаенний кердача реактивно-турбиин остацца. Цу остапа хIанзлехьа 1150 метр кIоарга бурув техад.

Шоай шера план ханал хьалха, Конституце Ди тIакхоачаш кхоачашъяра тIатеIIа къахьегаш ба бурувдеттараш.

А. БАКАЛЮК.

ШИ ДОТТАГIА

Грозненски консервни заводе аьшка банкаши аьшка ногIараши деча цехе къахьегаш ва забивщик Исаев Изуди Исаевича грузчик Черiега Василий Яковлевичи. Шоай пхе шера план ханал дукха хьалха, укх шера март бетта, кхоачаш а яь, иттлагIча пятилетка чотах къахьегаш ва уж шаккхе а.

НогIарех е банкех хьалйизача яьшкашта пIендаш IотIа а теха дIакъовлилга чоалхане гIулакх дац. Исаев Изуде а яхац из чоалхане болх ба, Цхьабакъда, дийнахьа сменагIа цу тайпара хьастам тоха безаш 200 яьшка хилча, моллагIча балха санна дикка говзал эш цу гIулакха. ТIаккха, норма 200 яьшка а йолаш сменагIа 600 яьшка дIакъовлаш хилча геттара лакха хила еза из говзал.

Цу системе Изуди баяха вола ялхайтта шу да. Царех ялх шера Грозненски консервни заводе ва из. Цехе къаьнагIча болхлоех волча цо аьнначунга ледувгIаш а, даь хьехар хезаш а ба цехера къонагIбола болхлой. Изуди духхьал хан вокхагIхиларах а дац из. Цо шин болх лаьрххIа ледабарца, балха йоагIача ханах бияза пайда эца гIерташ цох цхьа минута а зехьа ца йоаеш хиларца сий даьннад цун. Аттадац дийнахьа кхо норма е. Цхьабакъда Исаев Изуди дика лоархIаву балхах. Доккхал деш лелаю Исаев Изуде коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи. Социалистически яхье доккхий толамаш дахарах дIадахача шера а укх шера а «Социалистически яхье котваьннар» яха значокаш еннай цунна.

Исаев Изудел цхьа-ши шу хьалха вера цехе балха Черiега Василий Яковлевич. Василий Яковлевич — грузчик ва. Изуде дIа мел къайла йола яьшка повкъара йоахаш дIаоттаю. кхычахьа дIаяхьийта езаш хилча машина тIа а йоттю. Шин повкъоста Изуде ениа укх шера март бетта кхоачашъяь цо пхе шера план. Завода сийлен Доска тIа хьалтеха доал цун портрет. ТIом лаьттача шерашка тийначa «ШIеча Седкъа» орденаца, дуккхача медалашца цхьана цун я дика къахьегарах тийна сийлен грамоташ. Царех Василий Яковлевича даь ца Iеш доккхал ду цун дезаю а.

Укх шера цеха коллективо тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдаре шоай низ, хьнар кхо па деш къахьегаш ва ши доттагI — Исаев Изуди Исаевичи Черiега Василий Яковлевичи.

Л. АУШЕВА.

КОНКУРСЕ ДАКЪА ЛАЦА!

Автомобильни транспорта беча балха лоаттабу тIахьоажам чIоагIбара, мухьаш дIахьа кхахьара паччахьалкхен плани социалистически декхараши толамца кхоачашдара, бахача наха гIулакх дара культура лакхъяра, штатнии общественнии контролерийи контрольно-ревизорски группайи балха опыт йовзийтара дикагIвола общественни контролер, предприяте контролер белгалвара 1 декабре денз 30 декабре кхаччалца конкурс чакхъяккха лаьрхIад.

ВIашагIъеллай конкурсага хьожаш йола комисси. Комиссе председателалла хьожаваьа управлене контрольно-ревизорски служба отдела начальник Ш. Ибрагимов. Комиссена тIадиллад конкурса итогаш а яь 1975 шера 20 январе кхачалехьа уж итогаш транспортни управлене кулгалхоштел профсоюза обкомаи йовзийта.

Автотранспортни предприятей начальникий, профсоюза месткома председателий декхар да штатни, общественни контролерашна кхетам балара болх а беш, цу конкурсе хьинаре дакъа лацара уж тIахьеха.

Конкурсе дакъа лоацарий декхарашта юкъедоагIа бахача наха автомобильни транспортаца гIулакх дара йола керда, дикагIйола формаш балха юкъейоаласлга, автомобильни транспорт лелаяра йола бокъонаш теяха ца ейтилга, автотранспорта болх дикагIа лелара йола предложенеш елга, цу дешах лаьца долча бахача наьха письмошка, предложенешка хьожилга. Цул совгIа, конкурсе дакъа лоацачар автотранспорта балхага хьожаш рейдаш е еза. автомобильни транспорта болхлой къахьегама а финансови а дисциплина чIоагIъяра новкъостал де деза, общественни, штатни контролерий дикагIйола опыт шерра йовзийта еза.

Хьалхара преми яккхара конкурс хулача юкъа общественни контролерий 250 автомобилага хьажа беза, шоллагIа преми яккхара — 150 автомобилага, кхоалагIъяр яккхара 100 автомобилага хьажа беза.

Штате болча контролерий, ревизорий хьалхара преми яккхара бетта 600 автомобилага хьажа, шоллагIен, кхоалагIен преми яккхара 530 автомобилага хьажа беза.

Автотранспортни предприятей контрольно-ревизорски группашта, общественни контролерий группашта хIара контролеро баьча балхага хьежжа, цул совгIа автотранспортни предприятешка автомобилашка хьажарга, кхыча городашка дIаухача автобусашка, легкови таксешка хьажарга хьежжа лу премеш.

ДикагIболча общественни контролерашта, ревизорашта, контрольно-ревизорски группашта премеш хьожаеш теркалдергла мухьаш дIа-хьа кхахьара план кхоачаш я еш, цар лоаттабаьча тIахьожамах баьнна пайда, контроль еш дехкача билетех, даьккхача гIодах мел ахча даьккхад, иштта кхыдараш а.

Хьалхара моттиг яьккхача общественни контролерашта — 25 сом (кхо преми), шоллагIа моттиг яьккхачарна — 15 сом (пхи премн), кхоалагIа моттиг яьккхачарна 10 сом (пхи премн) лургья.

Хьалхара моттиг яьккхача контролерашта - ревизорашта — 35 сом (2 премн), шоллагIа моттиг яьккхачарна — 25 сом (2 премн), кхоалагIа моттиг яьккхачарна 20 сом ((кхо премн) хьожадергла.

Хьалхара моттиг яьккхача контрольно-ревизорски группайна 100 сом, шоллагIа моттиг яьккхачун 75 сом лургда. Цул совгIа царна лургья сийлен грамоташ а.

Хьалхара моттиг яьккхача берригача контролераштеи, контролерашта - ревизораштеи «1974 шера Нохч-ГIалгIай АССР автотранспортни предприяте дикагIвола общественни контролер» яха цIи, сийлен грамоташ лургья.

ШоллагIа моттиг яьккхача контролерашта иштта сийлен грамоташ тергья.

Конкурсе дизза дакъа лаьцача контролерашта характеристика яз а яь 1975 шера 15 январь хьатIакхачале республикански комиссе хьачуяла еза автопредприятей администрацеи местни комитеташеи.

Общественни контролераша баьча балхах йола материалаш комиссе хьачуяу группай кулгалхоша.

Нохч-ГIалгIай транспортни управленеи профсоюза обкомоа тIахьех берригa общественни контролераш, ревизораш конкурсе хьинаре дакъа лаца.

М. ПЛЮЩ,
профсоюза обкома общественни контролерий комиссе председатель.

Монгольски Халкъа Республика—50 шу

НАЙРАМДАЛ ЯХИЛГА — ДОТТАГIАЛ

1947 шера монгольски общественноста инициативагIа хьаяь монголо-советски доттагIала Общество (ОМСД) — МНР-ера эггара дукхагIча наьха организаци. МНРП ЦК Политбюро члена, МНР Сийлахь-йоккхача Халкъа Хурала Президиума председателa хьалхарча заместитела, монголо-советски доттагIала Общества Центральни совета президиума председателa С. ЛУВСАНА АПН корреспондентаца А. Чернецкеца ше къамаьл деча хана дувц ОМСД гIулаккхех.

— МНР ах бIаь шера истори — из советски монгольски халкъашта юкъера доттагIал хаддаиза дегIаахарен чIоагIдаларен истори. Из доттагIал чIоагIдара юкъе малагIа дакъа лаьцад ОМСД?

— Цу юкъа Монгольски халкъа-революционни парте кулгалца тха халкъо йовзаргйоацача йоаккхаш хийцай шин даьхе, доахап леладеш хиина тIехьабиса мохк болчара тоаенна паччахьалкхе а яь дIаоттайь из. МНР-е йиза котъяьннай социалистически производственни отношенеш, сихача темпаегIа дегIаух хIамаш хьакхоллаш дола керда низаш. Марксистско - ленински мировоззрене лaрда тIа кердадаьннад тха общества деррига духовни вахар. Социалистически содружестве чIоагIача позице тIа латт МНР.

Уж деррига толамаши карагIдувлараши бахьан долаш тхо эггара хьалха Советски Союзацарча доттагIала декхарийла да. Хано техкал монгольски советски халкъий доттагIал. Из хоттаденнад кIайгвардейцашта духьала, Халхин-Голе лаьттача тIем тIа латаш хиннача бIухой цIийца, из чIоагIденнад дунен шоллагIча тIема бирсача шерашка. Советски Союзо деча новкъосталои оагIув хьаллацарои хоадамболлаш дола дакъа лоац МНР-е социализм толаме дегIакхувлача.

Советски халкъацара доттагIал чIоагIдара политика чакхйоахача тха парте хьинаре гIонча я ОМСД. Из организаци — МНР-е эггара дукхагIча наьха организаци, цо шин мугIараштa юкъе вIашагIтехаб мехка бахача нахах пхелагIа дакъа бараш. Массе мetте — предприятешкеи юртбоахама объединенешкеи, аймакашка а сомонии центрашка а, республика городашкеи юрташкеи — боккха пропагандистски болх бу ОМСД членаша. Цар доккхал ду шоай Общества члена цIерах, сийлахьа гIулакх лоархI цун активист хилар. Дог тийша ала мегаргда, монголо - советски доттагIала Общество боккъонца деррига халкъа организаци я аьнна.

— ОМСД гIулакхий керттера лостамаши формаши миштай?

— Тха Общества пропаганда ю КПСС-ен Советски правительствай ленински арахьарча политикана, бахача наха дIабовзийт вай халкъашта юкъерча доттагIален цхьана леладеча гIулакхийн, Советски Союзо вежарашха деча новкъостала лоархIам, пролетарски интернационализма, марксизмана - ленинизмана хийра долча гIулакхашца машар боацаш къовсам лоаттабара уйланца кхетам лу къахьегамхошта. ОМСД-о пропаганда ю коммунизм хьалъеча — халкъа боахама, Iилма, техника, культура даькъе Советски Союза карагIдувлараштa, новкъостал лу советски опыт МНР-е дIайоаржаяра. Общество керте латт эрсий мотт Iомабара тIехьарча, тха мехка шерра баьржача болама, эрсий мотт харо дунен культура ганзага бода никъ хьабелл тха халкъа.

Монголо - советски доттагIала Общества инициативагIа айхха бувзамаш лоаттлу СССР областаштеи районаштеи тха аймакаштеи сомонаштеи юкъе а хIаьта иштта йоагIйоагIача министерстваштa, ведомстваштa, Iилма - тохкама учрежденештa, дешара заведенешта юкъе а. Цу гIулакхо монголашка йиш хулийт коммунизм хьалъяра тайп-тайпарча доакъошка Советски Союза карагIдувлараш кхы а шерагIа довза, Советий Мехка къахьегамхой йIаьхий опыт кIоаргагIа Iомае.

Iалаьмате дукха мероприятеш чакхйоах оаха СССР вахерерча дезача денощца дувзаденна. Советски Союза карагIдувлараштa хетадаь вIашагIкхетараш хул, фестивалаш, Iилман конференцеш, конкурсаш ю. хIара шера монголо - советски доттагIала месячникаш ду, СССР союзни республикай, советски Iилмай техникаи, юрта боахама, культурай искусствай денош чакхдоах, выставкаш увттаю.

ОМСД гIулакхаш дIахо тоадара декхар латт хIанз тхона хьалхашка.

— Дукха ха йоацаш Улан-Баторе МНРП III съезда 50 шу дизарцен МНР къаккайкаяь ах бIаь шу дизара юбилейцен дувзаденна ОМСД Центральни совето вIаштIехьа а даьккха вежарашха долча социалистически мехкий (НРБ, ВНР, ГДР, МНР, ПНР, ЧССР) Советски Союзацарча доттагIала Обществай викалий вIашагIкхетар хилар. Цу вIашагIкхетара итогаш мишта лоархI Iа?

— Из вежарашха долча мехкий Советски Союзацарча доттагIала Обществай викалаш кхоалагIа вIашагIкхетар дар. Цу тайпара вIашагIкхетараш хьалхагIа а хиннад советски немекии новкъостий инициативагIа. Долче, дика традици а хиица дIадоладенад уж. Улан-Баторе хиннача форумо керда дакъа лаьцар марксизма-ленинизмаи пролетарски интернационализмаи лaрда тIа социалистически содружества мехкий цхьоагIои массе оагIорахьара цхьана хеладу гIулакхаши чIоагIдара бакъахьарча гIулакха юкъе. Цига вIашагIкхийттача хана белгалдаьхар, социализм хьалъяра советски опыт Iомаяри йоаржаяри, низ болча Советски Союзацара доттагIал а цхьаца леладу гIулакхаш а социалистически содружества мехкаш дIахо тоаламе дегIаккхувларгдолча керттерча хьалех цаI хилар. ВIашагIкхетар бокхача лоархIамэ дар вежарашха долча социалистически мехкий Советски Союзацарча доттагIала Обществашта цхьана беча балха формаши методаши шеръяра.

— Монгольски советски халкъашта юкъера доттагIал чIоагIдара юкъе малагIа дакъа лоацаргда МНР 50 шу дизар дезаро?

— Цу цIен боккха лоархIам монголо - советски доттагIал чIоагIдара гIулакха тхона гучахьа ба. Вежарашха долча вай халкъашта юкъера гIулакхаш дегIаккхувлара историена юкъе керда оагIув хьаеллар гья МНР-е йоагIаргйолча, КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев керте латтача советски партийно - правительственни делегаце визито.

(АПН).

Монгольски Халкъа Республика. Зайсан яхача лоам тIа латта манумент (сурта тIа) бIаргагу мехка столица Улан-Батора хIара улица тIара, площадера хьежача. «Алтан-Булан», «Толбо-Нур», «Халхин-Гол» яха йовзонаш тIайздаьча плиташта кIал капсулашка а делла улл Монголе паргIатон кортамукъали бахьан тIом а беш котбийннача советски монгольски салташа цIий Iоахийтача моттигашкара дена деза лаьтта.

ТАСС фотохроника.

КЪАМАН ИСКУССТВО ТОАЯЛАР

• Социализма наькъагIа дегIаухача шерашка Монголе хьаяьй театрий шерра сеть. Таланташ дукха хиларца гIордаьнна да уж. Алхха цхьан Улан-Баторе болх беш да операи балетеи, драматически берий, тепикий театраш, цирк. ЧIоагIа дика лоархIаш я халкъеи эскархойи иллеи халхарен ансамблаш, симфонически оркестр. МНР столице болх беш я киностуди, искусствай училище.

Профессиональни театраш хьадийллад дуккхача аймакашка а. Малхбоален аймака музыкально - драматически театра репертуараца я монгольски авторий пьесаш а эрсийн советски писателий — Гогола, Чехова, Погодина — произведенеш а.

(АПН).

ДОАЗОЛ ДЕХЬА ЙОХКА КХУХЬИЙТ МОЛХАШ

Нагахьа санна 50 шу хьалхагIа Монголе еррига а цхьа аптека мара хиннаеце, хIанз уж 300 совгIа я. Юрташкахьарча гаьнарча моттигашка бахача наха а иштта дIа-юха лелача аптекаша лоаттаю молхаш.

Дай - мехка бедалах яь 24 тайпара молхаш арахец улан-баторски фармацевтически заводо. Цар мехка чухьа мел эш кхоачамбаь а ца Iеш, уж доазол дехьа йохка а кхухьийт. 1975 шера хьае лерхI башхадика молхаш кийчъярга ухийтаргйола баьцаш кхею опытни станци а йолаш йола госхоз.

(АПН).

ГАЬНАРЧА БIАЬШЕРЕНАШКАРА

Улан - Баторерча изобразительни искусствай музея залашка хьокха оттаяь я вай замал хьалхагIарча VII—II бIаьшеренашка бронзах, тIехках яь хIамаш, топпара кхабнагаш, хозала кхалнаха лелаяь хIамаш. Цу экспонатех дуккха яраш Малхбузен Монголера а хIаьта иштта шрача замалахьарча Кара-Корумера а моттигаш оахача хана кораяь я. Музее Iовш латт монгольски халкъа шрача исторех дувцаш йола керда кораяь хIамаш.

ХIанз 27 музей я Монголе. Цудухьа массаза а хул укказа хьежа ухараш — мехка хьаьший, школьникаш, студенташ.

(АПН).

ЦИФРАШИ ФАКТАШИ

МНР-е бахача нахах 60 процент — 30 шерал къонагIа ба. Республика промышленни предприятешкара 80 процент болхлой — кагий нахи мехкарийи.

* * *

ХIанз Монголе бахача нахах хIара виълагIа вола саг дешаш ва. 1973 шера МНР дешара заведенешка дешаш 326,4 эзар саг вар, цу даькъе дийнахьарча общеобразовательни школашка дешаш 274,5 эзар, ПТУ—11,6 эзар, техникумашка — 11,3 эзар, вузашка — 10,1 эзар саг.

Къаман кадраш кийчъяра МНР-ена доккха новкъостал ду Советски Союзои кхыча социалистически мехкашеи. СССР-е лакхерен юкъера специальни дешара заведенеш йистеяьхай 15 эзар монгольски кагийча нахеи мехкарашеи. Советски Союзе МНР-на Iилмай 300 доктори кандидати кийчваьв. Советски профтехучилищешка кийч а ваь чакхваьккхав 8 эзар монгольски специалист.

* * *

Хадданза лакхлу МНР къахьегамхой вахара боарам. 1973 шера мехка къаман доход 1960 шераца пийсийча 1,6-зза дукхагIа хилар. Укх тIеххьарча 10 шера хIамаш эцара низ 1,7-зза лакхбеннаб Монголе бахача наьха. Карагда пятилетка кхаь шера наха чухоиша дIаденнад 330 эзар квадратни метр чуIе моттиг йола цIенош.

* * *

МНР промышленноста чудоагIа доагораэнергетически, горнодобывающи, хьу чакхйоаха, яйга, кхачан, полиграфически доакъош, гIишлой материалий производство. Ерригача общественни продуктах кхоалагIа дакъеи къаман доходах пхелагIа дакъа совгIен Монголе промышленносто тел.

* * *

СССР новкъосталца 50 шера МНР-е хьалъяьй 450 совгIа промышленни, юртбоахама, культурно-бытовой объекташ. ХIанз цар хьаю Монголе ерригача промышленни продукцех 38 процент, цу даькъе 90 процент электроэнерги, 85 процент кIор, 100 процент дитта тха, бIегIийг, комбикормаш.

* * *

Нагахьа санна 20-гIа шерашка доладеннача юкъе мехка аьхха цаI я ара йоацача кIора шахто шера берригa а 900 тонн мара кIор луш хиннабеце, хIанз МНР-е бахача наьха хIара сага сих лоархIаш шерра-шера 1630 килограмм кIор боаккх, вешта аьлча дунен тIа юкъера лаьрхIача боаккхачул шозза дукхагIа.

* * *

1921 шера цхьа электростанци мара хиннаяц Монголе, хIаьта хIанз 630 я уж. Электрификаци яьй республикерча ерригача городаштеи поселкаштеи.

* * *

1960 шера МНР-о экспорте ухийта товараш 80 цIи йолаш дар, 1973 шера — 140. МНР арахьарча торговле оборота юкъе 94,7 процент дIалоац СЭВ-а мехкаша.

* * *

87 паччахьалкхенца дипломатически гIулакхаш леладу МНР-о, дунен халкъашта юкъерча 60 гарггача организаце член я из. 1961 шера ООН-а членалла дIачуийцай МНР.

(АПН).

ЦИФРАШИ ФАКТАШИ

Монголе баха нах халкъа Iаьдал латтача шерашка шозза совгIа дукхагIа а хинна, 1974 шера 1 январе 1377,9 эзар саг вар. Керттерча къамал — халха-монголех (бахача нахах 70 процент совгIа) совнагIа МНР-е бах казахаш, дербеташ, буряташ, тувинцаш, кхыча къамех бола нах.

* * *

МНР-е бахача нахах ахаш кхалнах ба. Республика халкъа боахаме къахьегаш 90 эзар кхалсаг я, цу даькъе промышленносте къахьегачарех 37 процент ба уж, юртбоахама объединенешка — 51 процент. ДIахо я: халкъа образоване системерча болхлоех 56 процент, Iилмахоех 30 процент, лакхерен юкъера специальни образовани йолаш болча берригача специалистех 44,4 процент кхалнах ба.

Монгольски Халкъа республика. Уланбаторий дезалашка кхы цхьа эзари ах эзари кхоачаргья укх шера квартираш. Улан-Батор — цIе турпал — иштта цIи тиллай монголаша шоай столицах 1924 шера Халкъа Республика хьахинначул тIехьагIа. Мехка керттера город Iалаьмате сиха дегIайоагIа: тIеххьарча 20 шера укхаза 5-зза дукхагIа хиннаб баха нах. 600 эзар квадратни метр дика хьалъяь, кийчъяь квартираш — иштта я таханара Улан-Батор.

СУРТА ТIА: монгольски столица центре.

ТАСС фотохроника.

Юбилея сийна—къахьегама толамаш

НОЯБРЬ бовш дошо ши юбилей белгалйоаккх Халкъа Монголе: Монгольски Халкъа Республика хьаьхайкаяьи МНРП КхоалагIча съезден 50 шу дизар. Монгольски халкъа из доккха цIей дездеча кхоачаргья КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев керте латта советски партийно - правительственни делегаци. Боккхача исторически лоархIаме событи я, аьлар МНРП ЦК Хьалхарча секретара, Монголе Сийлахь-Йоккхача Халкъа Хурала Президиума председателa нов. Д. Цеденбала, из визит.

МОНГОЛЬСКИ Халкъа Республикерча юбилейни торжестваша — 26 ноябре 50 шу дуз цун — хьахьокх халкъа боахама деррига доакъош дегIакхувлара, тоъал лоацача исторически хана мехка карагIаьина халкъа вахара материальни культурни боарам айбеча даьха доккхий толамаш. «Къахьегаме керда хIамаш карагIдувларца накъагIоргда вай юбилейна!» — цу тайпара лозуиг хьалха а лаьца доккхий производственни толамаш доах МНР къахьегамхоша.

Са ца кходеш къахьегара масал гойт республика къонача болхлой класса эггара йоккхагIйолча отрядо къахьегача Улан-Батора, социалистически Монголе столица, предприятешка. Цун кулгаша хьаю мехка ерригача промышленни продукце ахане совгIа яр. Из я электроэнерги, гIишлой материалаш, эпаш, кога гIирс, дулха продукташ, бекх.

Столицерча предприятей къахьегамхой — дуккхача дикача гIулакхий инициатораш. Машиннаькъа депо болхлой мехка эггара хьалхарчарца юкъебахаб социалистически къахьегама коллектив яха цIи яккхар духьа леласча яхьа. хIаьта эггара хьалха из цIи яьккхарех а ба. Улан-баторски машинникъ — республике эггара хьалха латтача предприятеех цаI. Укхаза баламах балам а гIортабаь къахьег монгольски советски машинанькъахоша. УБЖД интернациональни коллективо укх шера встречни план тIайийцай ихелагIча пятилетка план ханал хьалха кхоачашъе аьнна, хIаьта цо из толаме кхоачаш а ю.

Пятилетка йолаеннача юкъе улан-баторски камвольни фабрике хьахилар патриотически почин: шин цхьанне планагIа болх бе а йолаенна шин пятилетка ханал хьалха кхоачашъе аьнна декхар тIайийцадар ткачихас Б. Гунжилама. ЦIи хезача ткачиха гIулакх хьал а лаьца тахан халкъа боахама дерригача доакъошка болх беш 60 эзар саг ва. БIаьш монгольски болхлоша рапорташ деннад пятилетка кхаь шера — кхаь шаран ах шеран шоаш кхоачашъяь хиларах.

Къахьегаран доал даран пайданагIа йола методаш лехаш оамал я тахан мехкарча дуккхача къахьегача коллективай. Тхона йола школа я. йоах монгольски къахьегамхоша — массе тайпара профессеш йолаш болча болхлоша, — советски болхлощеи специалистащеи цхьана гIишлошъеча моттигашка а госхозашка а, заводашкеи фабрикашкеи, рудникашка а шахташка а хьега къа.

Советски монгольски гIишлошхоша оагIув оагIох а теха къахьег. Монголе эггара боккхагIбола гIирс а хинна дIаэттай тахан «Эрдэнэт» — республика къилбаседехьарча цIаста-молибден доахача моттига, шин запасашка диллача дунен тIарча цу тайпарча эггара хьалхарча итт моттига юкъейодача моттига. лaрда тIа хьалъеш латта низ бола горнообогатительни комбинат. Хургйола промышленни комплекс йолчахьа 170 километрови машиннаькъа га дуллаш латт, керда гIирс хьалбеча моттиге хьалъотташ латт горнякий город, болх бе йолаешцай высоковольтни электропередача лини, 180 километр бIаьха автомобильни никъ биллаб. Климатически хьалаш бирса доллашехьа а, хьинар ца кходеш болх бу гIишлонхоша. графикал дикка хьалха а буслаш. Комбината хьалхара аргIа диъ шу даьннача гIолла болх бе йолаяла езаш я. ТIехьа тIайоагIача хана керда город Эрдэнэт хьалъоттаргья укхаза.

Тешшаме толамаш доах Монголе юрта боахама къахьегамхоша. Гуйре — монгольски хьайбаш леладерашеи лаьтта леладерашеи боахама шера итогаш ю ха. Хьайбай боахама доакъарий чIоагIа база хьаяра, доахай чулоаттаду отараш хьалдара, даьгIенашта хий тIадигара лaрда тIа тешшаме дегIаккхувлара тIаберзабеь парте лаьнача наькъах тахан доккха беркат доал. Доахана продуктивность лакхлу, дукхагIа доах тха, инкалийи гаьзарийи петар, шура, даьтта, кхыйола хьайбай продукци. Укх шера Монголе юртбоахама объединенешкеи госхозашкеи хьалкхедеш да 8,9 миллион Iасилг, вешта аьлча соахкарчул миллион дукхагIа. Республика истори хьадоладелча денз эггара дукхагIа да уж. ХьатIадоагIаш Iа да МНР хьайбаш леладерашта. Из — эггара халагIен бехктокхамегIен йола ха. Шоай деррига низаш тIадахийтад цар цунна дика кийчо яри ца дойташ доахан Iаьгара дахари духьа.

ШIейга хьинаре кийчлуш ба мехка творчески болхлой. Эггара тIехьагIа шоаш кийчъяьча произведенеех йоккха выставка оттаеш ба монгольски художникаш. Керда спектаклаши концертни программаши гойтаргья театральни, вокально-халхарий, музыкальни коллективаша. Юбилей йолча деношка художественни самодеятельноста республикански хьажара тIеххьара тур хургья. Кепатеха арадаргда укх тIеххьарча шерашка монгольски писателаша яздаь книжкаш, экранаш тIа даргда керда художественнии документальнии кинофильмаш. Социалистически Монголи тоаялар, СССР-ен социалистически содружества кхыча мехкийи халкъашцара монгольски халкъа вежарашка дола доттагIали айхха цхьана леладу гIулакхаши — иштта я тахан Монгольски Халкъа Республика литератураи искусствай произведеней керттера тема.

К. БОЛДОХОНОВ,
ТАСС корреспондент,
Улан-Батор.

«Са милице со лораву» В. МАЯКОВСКИЙ.

Каракъи зуламаш...

Хlара сага дика йовз республикански газеташ тlа арайовла «Стоп» яха рубрика. Дагахьа массанена гоама ба менна вахарах уж хатараш дань нах лозабаь, боабаь, ший а наькха а дезалашта гlайгlа тlеоттаяь шофераш.

Иштта йола гlайгlа наха тlа ца оттийта дукха хlама ду республикански милице берригача сотрудникаша.

Вайцига меттел дерригача дунен тlа а корта бохабу малар дезараашта духьала чlоаггlа дола законаш арадоах, кхыметтел цу тайпарча сага ве суд еш а. Вай мехка а къахетам бац веха а волаш автомобиль хахка хайначох. Иштта волча сага бокъо лац автомобиль лехка. Из иштта дале а цхьабараш маланза-мlец. Менна а болаш руль кхестаечарех милице сотрудникаша хьалийца цхьабараш бувцаргба вай.

Менна а волаш машин лехкаш вола тампонажни контора водитель Букатов наькъах тувлавенна беша чу ийккхар. Ираза зулам хиланзар. Бакъда, хила тарлора.

Веха а волаш ше лехкаш йола машин Ермоловски станцекоа шин сага тlатехар Урус-Мартановски МРО шофера С.-С. Арсанукаева. Чlоагlа лозабаь больнице бихьар уж. Хlаьта цул хьалхегlа машин тlатеха саг вийна а вар Арсанукаев.

Руль бе йоалла веха саг зуламхо ва. Менна вехача сагах ше доал производствана а дезала а. Цох дуккха дийцад. Хlаьта а цхьацца йолча моттигашка бехказа боах малар тlеедовка нах. Масала, вахарах медвытрезвителе хиннача Грозненски хладокомбината болхлочун Поваляева дош коллективе ца дувцаш дукха ха яьккхар. Иштта керда долча ханна дувцанзар гlишлош еча механизаце управлене болхлой Чупринеи Александровеи маларах дола дош а. Иштта моттиг эттар Грозненски кога гlирс беча фабрика болхлочун хьакъехьа а. Из да цу предприятей коллективай профилактически советаша боагlаш бола болх ца бар, къахьегама дисциплина телхаераашта, малар совдоахараашта духьала ма боагlара къовсам ца лоаттабар.

Д. БОРИСОВ.

БЕРАШТА НИЙСА КХЕТАМ ЛЕ

Милице берий цlеной инспекторий дукхагlбола гlоччий пенсионераш ба, ионагlбола общественни воспитателаш а царех ба. Хlаьта бераашта общественни хьисапе кхетам луш бола нах тlехь-тlехьа дукхагlа хул. Цар къаьстта йоакхо ю харцахьдаьнна кхелета бераш нийсача новкъа дахара. Масала, Грозне Ленински района милице берий № 1 йолча цlагlа общественни хьисапе болх беш 30 саг ва. Уж ба Грозненски ремонтно-механически завода токарь Литвак Бертольд Соломонович, «скори помоща» лор Глыба, кхыбараш. Домоуправленешка болх беш берий 11 клуб я Ленински районе. Республике дика лоархlаш я

В. Николаевай-Терешковай цlерагlйола берий клуб. Цу клуба воспитатель йолча Вартанова Любовь Ивановнас кхелетачарна юкъе боккха кхетам болх бу.

Милице берий цlеной инспектораша доккха новкъостал ду школай педагогически коллективашта. Старопромысловски районе дика лоархlаш я милице берий цlей инспектор, милице йоккхагlйола лейтенант Селифанова Клара Ивановна. Массанахьа а кхоач из хьинар дола кхалеаг: школе, берий даьй-ноаной комитеташка, кхелетарий дешаех йолча комитеташка, хала бераш долча дезалашка, кхычахьа. Цун сий ду районе бахача наха. Цхьа

№ 33 йолча юкъерча школа хьехархочо дийкар цунга Уваров яхача дешархочун даьца къамаьл ду далара lа, аьнна. Цхьаккха бахьан а доаш дешa хьа ца ухаш висавар Уваров Саша. Даьна хоьра из иштта лелига, бакъда, цунга хьожаш а цунна хьехам беш а вацар из. Хьехархочуца цхьана Уваровгlаога яхар Клара Ивановна. Нагахьа санна цо ший кlаьнк кхета ца вой, гlод тохаргхилар дlахайтар Уваровга. Из къамаьл хиначул тlехьагlа, хан-ханнахьа деша аха волавелар Саша.

Шоай берашка ца хьожаш болча даьшца-ноаношца дукха дувца дезаш хул милице берий цlен инспектораш. Тишкара хlамаши трамвайни кассашкара ахчей лечкъадеш лелар кхелета Шляпко Александри Глубов Геннадийи. Халкъа судо шийна бера доалдара ваьккхавар Глубов, хlаьта кlаьнка напа зулам дарах сул яь яр. Цудухьа Геннадий спецучилище вахийтар.

Дукха хlама дир укх шера милице берий цlеной инспектораша кхелета «хала» бераш къахьегама лагерашка дохийташ. «Сатурн», «Сын полка», «Гвардеец», «Орленок» яха цу тайпара йиъ лагерь яр республике болх беш. Цу лагерашка диъ бlаь гаргга бер хилар.

Б. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ,
милице воккхагlвола лейтенант.

АВТОТРАССЕРА ЧАСОВОЙШ

Асфальта тlа гlолла хьийдда йода «ГАИ» яха кхо алап тlалатта «Волга». Из лехкар ва милице зlамагlвола лейтенант Базгиев lалихан. Милице къаьсттача взвода командира декхараш кхоачашдеш ва из. Къилбаседа-Хlирийчен доазонгара Дагестана доазонга кхаччалца болча Москва-Баку яхача новкъа латтача посташка хьажа а царна эша новкъостал де а лекхарийла ва из. Бlаьха ба из никъ, дукха я цигара посташ, цхьан дийнахьа массанахьа а кхача атта дац. Цудухьа сиха йода «Волга».

Назрановски, Сунженски, Ачхой-Мартановски посташ... Трассерча часовойша йоаш беча оперативни балхах дола рапорташ тел командирага.

Посте лоацца къамаьл а дийя, дlахо вода Базгиев, машин лехкаш ваггlаше а дуаш цо посташка латтача нахах.

Черноречески посте юхаецав милице зlамагlвола лейтенант. Цо хlанза вийца милице лейтенант Владимир Силантьев лаьттар укхаза.

Лейтенанта хьадийцар постера гlулакхаш. Еха шиъ автомобиль латт — автотрассера дисциплина толхаярах хьахинна хlама да из.

Цхьан машина тlа «Контрольно-линейная» аьнна яздаь латт. Новкъа порядок хилара тlахьожам лоаттабе беза 1572 автоколонна машина я из. Цо ше толхаяьй хlанз порядок. Цун шофера Мициева тlехьялийтаяц «Жигули» машина. Цигга вlашагlа а кхийтта, ехай шаккхе а. «Жигули» лехкаш хинна Хасуев корта лозабаь больнице вигаа. «Красноармейский» совхоза механизатор ва из.

— Цхьан секунда сабар ца дар духьа хиннад-кх ер, — йоах lалихана.

Советски Эскаре гlулакх даь цlавеча, Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхозе шофералла болх беш хиннача цунна дика хов из тайпа хатар эккхара бахьан. Коллективо милице органашка болх бе могавир lалихан. Диъ шу даьннад хlанз Базгиев lалихана наькъашка тlахьожам лоаттабеча милице болх бу.

Дукха да Базгиева йоакхо е езаш. Масса йода «Волга», дlахьаяхашка хьежаш ваг lа lалихан. Рацеца хоам бу цунга машинаш вlашагlкхийттай, аьнна. Цун бахьен фуд хьажа йоах милице зlамагlволча лейтенантага. Мамогга сихъю цо «Волга» чехкагlа цига тlаккхачаф духьа.

М. ЛЫКОВ.
милице майор.

Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза къахьегамхоша хьожаваь вера чурча гlулакхий органашка болх бе Апкаев lаьла.

Шу даьннад милице сержанта города Грозне центральни рынке порядок лоаттаю. Из маькара, фе, общественни порядок толхаяьча сиха тlаккхоачаш кадай ва, хила дезача сабар долаш ва. Цу хана чухь цо хьалийцаб кагий базар еш бола итташ нах, ца хулийташ соцадаьд дуккха а зуламаш.

СУРТА ТlА: тувлавенна город Аргунера 6 шу дола Тепкаев Абот хьесташ воал Апкаев.

М. ЛЫКОВА сурт.

Московски область. Подмосковьерча транспортни наькъашка гlолла дени-бусн итташ эзараш грузовойи легковойи автомобилаш лел.

Наькъашкара болам дика хилийтари цунна тlахьожам лоаттабари — из Мособлисполкома УВД ГАИ отдела тlадилла доккха халкъбоахама декхар да.

ГАИ ший балха тlехь кердагlа йолча техниках — патрульни вертолетех, радарех, электронни устройствах пайда эц.

Цул совгlа, подмосковни ГАИ агитацеи пропагандаи спецотдело хадданза хьалха йоах бахача наха улицагlа лелара бокъонаш, lомаю уж бераашта а. Отдело арахец плакатий сереш, гlашлоштеи шофераштеи лаьрхlа памятникаш, хlаьта иштта кинофильмаш а.

Дей а бус а ший балха тlа я ГАИ.

СУРТА ТlА: ГАИ патрульни вертолет Ярославски новкъарча болама тlахьожам лоаттабеш я.

В. САХИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ФЕ ХИЛА

Корта бохабеш дола малараш чlоагlа зуламе долга массa волчоа ховш да. Цхьабакъда къаьстта кхераме да из транспорта тlа балха волча саго мелаш хилча. Корта бохабеш дола малараш менна водитель зуламхо лархlа мегаргволаш ва: вюмкагара зуламага цхьа гlа бакхара мара юкъ яц.

Наурски района «Россия» яхача колхоза водитель Б. Дудаев корта бохабеш дола малар а менна грузовика тlа а хайна хи чу лела чкъаьра санна лелар города наькъашка гlолла. Ший грузовика юхе гlолла тlехлелхача машинех е гlашлоех лоралуш вацар из. Ханал хьалха бlубенна хиннаб шийх Дудаева. lГудермесская яхача улицагlа водаш духьала йоагlача машина тlатехар цо грузовик. Дудаев менна хиларах кхаь сага доккха зулам даьлар: тайп-тайпара човнаш хилар царна.

Цахаддаш маларашта тlехьаваьна лелача водитела цу аварех хlама данзар. Цхьабакъда, дукха ха ялалехьа ше даьча зулама халкъа суда хьалхашка оттаргва из. Дудаев санна бараш, халахете а, кlезига бац. Духхьал дlадахача цхьан кlирагlа госавтоинспекце болхлоша наькъа бокъонаш толхаяь 58 водитель сацаваьв.

Корта бохабеш дола малараш духхьал цхьан автомобилисташа менна lац. Из мелараашта юкъе дукха ба гlашлой а.

Масала, ремонтно-гlишлошъеча управлене слесарь Ю. Федоров, иштта къаракъ а менна Маяковски улица тlа кхаьчача гlашлой дехьа бувла моттиг гаьна йоаццашехьа а юхе гlолла йодача автомобила тlехэккха велар: № 1571 автоколонна водитела К. Керимова хlама дулургдолаш дацар, Федоров сихха больнице вихьар.

Цу тайпарча хьалашка трамвайна кlалвахар трамвайни депо слесарь Ф. Хребтов.

Массаза санна дукха лозаду деша даха ха йоаца бераш. Республика зlамигача гражданашца хулаш долча доккхийча хатарашта бехке ба боккхагlбараш. Наькъа тlа ловзаш доаххача бераашта юхе гlолла сагота боацаш тlехбувл цхьаццабараш. Даьша-ноаноша бераашка бlарг ца локкхаш шоай безам болча ловзийт уж. Цунца дувзаденна ала лов, наькъа тlа ловзаш доаххa бераш бlаргадайча водитела еррига торонаш оарцагlа яха еза уж лоза ца дара. Нагахьа санна бераш ворхl шерал зlамагlа хилча уж наькъа тlа дале а, наькъа йисте дале а водитель геттара фе хила веза.

Грозненски района Первомайская яхача станице пхи шу даьнна М. Гаршина наькъа тlа нийсъелар. Из бlаргаейначе цхьанне а наькъа тlара дlаяьккхаяц йиlиг. Автомобила чархашта кlал нийсъелар из.

Иштта нийсделар Гребенской станице а: водитела И. Саидова ворхl шу даьннача Ж. Шуровайна машина тlатехар.

Дlададахача кlирагlа 37 авари яьй, 4 саг вийнав, 16 сага човнаш яьй.

А. ЧЕБУШЕВ.

СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆

НИЗАХ МА ЙО ХА, «ТЕРЕК»

22 ноябре фрунзенски «Алгайца» хинна матч аьттув болаш хиланзар «Терека» футболисташта. Хьалхарча тайме гlожа лайзар фрунзенцаш. Вай команда 3 саг лозавир цар.

Шоллагlа тайм дlайолаелар хьалхарча тайме лозаваь вай форвард Михеев воацаш. Хlаьта а во ловзацар «Терек» футболисташ. Бакъда вай футболист гlалат валар бахьан долаш 62 минуте грозненций наlарашка чуккхийтар цхьа бурагц.

Цул тlехьагlа шоллагlа тайм чаккхъяллалца «Алга» наlараш йолчахьа этакаш йир вай футболисташа. Тайм йистейоалаш фрунзенски команда наlарашка бурган чутехар «Терека» футболисташа. Бакъда, цу ханна матч чаккхъяьнна хиларах шокарца хоам баьча судахочо дlалархlанзар из бурган. Цу тайппара, счет 1:0 йолаш ийшар грозненцаш.

Селхан, 25 ноябре «Терек» лейзар «Янгиер» яхача узбекски команда футболисташца. Из матч чаккхъялар счет 2:2 йолаш.

Сочи

В. ГРУДИНИН,
тха спецкор.

СПОРТСМЕНИЙ МУГlАРАШ ДЕГlАУХ

Ший болх чакхбаьккхар «Трудовые резервы» спортивни общества республикански конференце. Республикански Совета председатела заместитела В. В. Эриванцева ший доклада тlа белгалдаьккхар хlанз общества мугlарашка 16 эзар совгlа спортсмен-разрядник, 13 эзар ГТО значкист, 14 эзар «Турист — СССР» яха значкист, 3 эзар совгlа инструктор-общественник хилар.

Цу цифраша дика хьахьокх спортсмений мугlараш шердара тренераша, физвоспитане кулгалхоша, педагогически коллективаша баь беркате болх. Профтехобразоване система училищашта юкъе дикагlчарех лоархlаш я СГПУ — 2,5, ТУ — 2, 3, 4, 6, 7.

Укх шера социалистически яхьа итогех шоай декхараш ханал хьалха кхоачаш а даь хьалхарь моттигаш яьхай ТУ — 2, 5, 6. Йислагlча республикански спартакиаде хьалхара моттиг яьккхар ГПТУ-5, 6.

Вай мехка доазонал гаьнна арахьа цlи хеза ба общества тренера Д. И. Багаева lомабаь борецаш Хасмиковн Бисултанови. Акробатиках мехка чемпионаш хиннаб Н. Заглубоцкаяс lомабаь акробаташ.

— Вай декхар да, — аьлар профтехобразоване управлене начальника А. Е. Кучерова конференце ше къамаьл деш, — хlанззе а Московски Олимпийски яхьашка кийчо е доладала. Цига дакъа лацара дика кийчбе беза вай спортсменаш.

Балха тlа толамаш дахарах «Трудовые резервы» Российски Совето Сийлен грамоташ елар дикагlбараашта. Царех ба училищай директораш Я. Е. Саркисян, Ю. М. Коротов, В. Н. Андрюшин, Л. Х. Гарибян, физвоспитане кулгалхой Ю. Кинаш, В. Обельченко, С. Албаков, В. Гладилин.

М. АЛЕКСАНДРОВ.

Редактор **Т. А. ТЕБОЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 ноябрь

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. lуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Кагирхой творчество». 9.55 — Босбола телевидени. «Кинолюбителий клуб». 15.50 — Передачай программа. 15.55 — «Иштта я тха бригада» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 16.15 — Пожай-Юртовски районни культура цlен художественни самодеятельность концерт (нохчий меттала). 17.00 — Республика керда гlишлош хьалъеча. Гlишлошъеча Нохч-Гlалгlай управлене 7-гlа йола гlишлошъю-монтажни управлени (гlалгlай меттала). 17.30 — «Юртара вахар» яха газет аьнна дола фильм. 17.40 — «Нохч-Гlалгlайчу гlолла». Информационни программа (эрсий, гlалгlай меттала). 18.00 — «Машарен социализман гlулакхаш» яха журнал аьнна дола фильм. 18.05 — Социалистически яхьа низ. Шерипова цlерагlа йола Грозненски мехкадьтта чакхдоаккха завод (нохчий меттала). 18.25 — Киножурнал. 18.35 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (гlалгlай меттала). 18.50 — Босбола телевидени. «Экономика — политика — саг». Передачана юкъе дакъа лоацаш ба СССР-а Министрай Совета председатела заместитель Новиков, гlишлошъеча бригадий бригадираш Ганчов а, Серков а. Передача дlахьу Центральни телевиденеи Ерригсоюзни радиои политически обозревателa Вознесенске. 19.40 — «Ираз дола рейс» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. Монгольски халкъа революционни парте 3-гlча съезда а Монгольски халкъа республика дlакхайкаяь а 50 шу дизарга. Йистеяьлча — концерт.

II ПРОГРАММА

16.15 — Эрсий ниихъбархойн тохкамхойн. «Антарктида хьаелар». 16.45 — «Поэзия». Абашидзе. Передача дlахьу йоазонхочо Андрониковс. 17.30 — Дунен халкъий творчество. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Пхьабуаргаш а уж дашхар а. 18.30 — Шалойх Власенкос. 18.50 — Киножурнал. 19.00 — Лермонтов цlерагlча театра спектакль.

27 ноябрь

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. lуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 10.00 — Босбола телевидени. Береша халхараш ду. 10.30 — Информационни программа. Концерт. 15.55 — Передачай программа. 16.00 — «Таджиктелефильм» яхача студе документальни фильмай программа. 16.45 — «lилма — тахан». 17.15 — Кагирхой гlулакхаш (гlалгlай меттала). 17.45 — «Къона коммунист» яха журнал аьнна дола фильм. 17.50 — Пропагандисташта долча новкъостала — беседа (нохчий меттала). 18.05 — «Социалистически индустрия» яха газет аьнна дола фильм. 18.10 — Суда залера. Кинорепортаж (нохчий меттала). 18.25 — Пятилетка гlишлошъ хьалъеча. Байкало-Амурски машинникъ балара а. Усть-Илимски ГЭС хьалъяра а хьакъехьа. 19.10 — Босбола телевидени. «Шоана детар». 20.10 — Босбола телевидени. «Вай лоалахой». 21.00 — «Ха». Информационни программа. Монгольски Халкъа революционни парте. 3-гlча съезда а Монгольски Халкъа Республика дlакхайкаяь а 50 шу дизарга. Йистеяьлча — искусствa мастерий концерт.

II ПРОГРАММА

17.15 — «Самукъане стартащ». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Мультфильм. 18.25 — Документальни фильм. 18.35 — «Нохч-Гlалгlайчу гlолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.55 — Идеологически фронта бlухой. Лектор Гоцкий. 19.05 — Шоана бераш. 19.15 — lано шийна дlоагlаш дlадех. 19.35 — «Даш-Кале хиана гlулакх» яха художественни фильм. (Телевизорашка хьожарий заявках).

РАДИО

26 ноябрь

6.30 — «Юртара lуйре» (эрсий меттала). 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Юрта боахама къахьегамхошта дола концерт (гlалгlай меттала). 16.00 — «Советски Союза Коммунистически парти а социалистически демократи дегlаяр а» яха беседа (гlалгlай меттала). 16.15 — «Яхьо хьадаьр» яха передача (нохчий меттала). 16.30 — «Европейски кхоккам мелбалара тlехьа керте латт коммунисташ» яха Владимирова беседа (эрсий меттала). 16.45 — «Сай вахар пятилеткашна дуст аз» яха къахьегама ветерана дувцар (эрсий меттала). 19.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гlалгlай меттала).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КХАЧА БУАРАШ БОККХАЧА ГlУРТА ЮКЪЕ

Саготде хlама дац аьнна хеталу: итальянцаша юача продовольственни продуктай дикала гаранти лу 480 законо, 10000 нормативо, декрето, указане. Долла хlама дика хила деза — ялат, даьтта, шура, массазара спагеттеш хlаьта а. Цхьабакъда моцали хьогали йовелга тlа-тlа кхерамегlа хулашдоагlа итальянций вахара.

Къяри яха цхьа инженер, дукха ха йоаццаш лаьца а лаьца, бехктокхаме эзав организмана зуламе йола вещество дукха йоалла ганарий даьтта арахецарах. Безача маьха доаца «Топацио» яха из даьтта Итале доахка дукха ха я, чlоаггlа хоатташ а да. Ховш да, цунах йоаллача веществас дийкха lоаткъам белга, дог доретаделга. Цхьабакъда lаьдалаша башха дош ца хеташ леладаьд из гlулакх. Даьтта арахецаш хинача предприяте коммерчески директора гуччахьа хьакхайкадир, зуламе веществаш дукхагlа увш йолча дарегlча бедалах пайда дукхагlа эца министерства мукъа бенна хилар.

Цул тlехьагlа вlалла лоадама ха а ялалехьа гучабаьлар лелабу керда боккха гlурт. Из тохкаш хиннача къаьсттача служба карабинераашта гучадаьннад, 10 эзар литр натуральни чхьагlара мухь тlа а болаш Марселера арадаьнна чхьагlар деш волча Веккьярелена танкер ше кхача дезача порте дlаккхаьчача 100 эзар литр фирменни малар тlа а долаш хилар. Цхьа жиний балхах санна из алсамдалар мишта хиннад сихха гучадаьннад. Цунах, мукъагlа, маькарча кlанташа наькъа болхаш чхьагlарах хийн говза хержача химикалеех даь «коктейли» тохаш хиннад. Шенача хиво боккха пайда беш хиннаб.

Цу гlулакха гучабаьхараша шоашта тlехьа дукха а чуэзаб: гучадаьхад частни предпринимателийн кхачан продукташ арахецаш йолча фирмайи керд-керда тийша балхаш. Гучадаьннад, даьтта, маькх, дукха кхыйола хlамаш уж ийеча, духах-денах кхеташ воацача итальянца хеттача тайпара хиина дика продукташ моргаш ца хилар. Продукташ ийераша из, «Джорни» яхача журнало ма аллара, гlурт мишта къоастабе беза хьехаш пресса язде йолаяларга дlакхаьчад гlулакх.

Маькх-хlанз яц, тхьовра натуральни дрожжаш а бетташ кегабаьча бедах еш хинна къаьнара дика маькх. Хlанз из хьоаналаш техе «тоа» ца еш йитац, хlаьта бод сихагlа совсийтаран батона дика еттача маькха бар санна хоза бос хилийтаран, кхыметтел из бийда яле а, шекари вlашегlъэдаь кислоташ тох бедах. Цу тlа а, хьоаналаш эмульсега кхоачае езаш хиларах, цунах тох моно-биглицериназ оалараш.

Итале дуа оливкови даьтта укх тlеххьарча шерашка чlоаггlа кlезигденнад. Керттера бахьан — из геттара во хилар. Тоъал дукха бетт царех геттара телха сом. Цунах хьаlайда даьтта цlенде каустически содах чаккдоаккх кислота хьакъоасталар духьа. Цул тlехьагlа дул даьтта, лутт, бос боабу цун. Юххера а, йlайхача lанара кlеж тlаетташ цlенду из. Юххера а хьахинна продукт натуральничоа вlалла тара а яц, хий гlоpадеча температуро гlорaду из.

Юххера а тахан итальянски къахьегамхой lалаьмате дукхача йоакхонашта lотlакхет кхы цхьаькха цаl а: алхха яанза яргйоаца маькх лахарал совгlа, моцал йоае а бенна... дохьаж а диаь ца бовш бусилга.

С. НОВОСЕЛОВ.
(АПН).

АНГЛЕ. Англеи ЮАР-еи тlема бувзамашта духьалара демонстраци хилар Лондоне оборона министерства цlеноашта хьалхашка. ЮАР-ерча апартеида политика духьаларча болама инициативах вlашагlъеллача демонстрацеца дакъа лаьцар 20 парламентаре-лейбористо. Общественноста викалаша Великобритане оборона министрга дlаеннай южноафрикански режимацара тlема соглашенеш хувцаргъя аьнна лейбористаша хоржамаш деча хана денна дош кхоачашделга дlадехаш йола петици.

СУРТА ТlА: демонстранташ оборона министерства хьалхашка.

Й. ТИТОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

САТЕМ БОАЦА САГ

Сайре. Гlийло делхача гуйран догlо дошадеш латта дукхача хана деиз догlа ца доагlаш докъаденна лаьтта. Хlаьтта балхара чу а ена сала lа дагахьа lохайна ягlар из, цlаьхха чуккхайкача сага оаз цунна хозача хана. «Долатхан, Долатхан», — йоахар арахьара чухозача гlаро. Сиха нилl дlа а йийлла из араяьлча цун бlаргкхийтар шоашта гаьна йоаццаш яхача лоалахочох. «Даьра, Долатхан, хьо ца йоагlе Лидайга во хьал-м да...», — йоахар цо.

Городе санна атта дац юрта цlаьхха цамогаш хиннача унахочунна гlо де. Езача хана машина нийслац, сихха унахо районерча больнице кхоачаве вlаштlехьдалац. Ше унахочунна хьалхара новкъостал даьчул тlехьагlа Долатхан цхьанахьшинахь наlарга яхар, машина а леха унахо lоюжае дагахьа. цо из вlаштlехьа а даьккхар...

1973-ча шера Нохч-Гlалгlай медицински училище яьккхачул тlехьагlа хьожайир из фельдшер йолаш Яндре болх бе. Юххьанца дукха халонаш нийслора къоначa фельдшера. Ше хержа професси сов дукха езарах вlаштlехьдаьлар цун из болх кlоаргагlа бовза.

Алхха цхьа дарба дарца йистебоалаш бац Долатхана болх. «Дилла а цlена хилийта деза кулгаш, церташ, уж цlена ца хилча оаш хlама дуача хана микробаш хургья бlехача кулгаш тlа, цар тайп-тайпара лазараш хьоаду» цу тайпара къамаьлаш каст-каста ду цо дешархошца, кагегlдолча бераашца. Лаьрхlа леладу цо зlамигача бераашта тайп-тайпарча лазарашта духьала прививкаш яра гlулакх. Зlамига долча хана деиз бера йоакхо йича, из лазарах лорадича, аьнна хет Долатхана, кlезигагlа хургба лазараш дола нах. Хьалхарчунца нийсдича геттара кlезига да хlаиз юрта коклюш, корь, ангина оалаш дола лазараш дола бераш, хlаьта тlехь-тlехьагlа уж кхы а кlезиглургда.

Чlоагlа йокхо ю комсомолка Даурбековас кагий бераш долча ноаной а. Цунна хов цхьаболча ноаноашта бера фу доал эш, малагlа кхача, мишта бала беза ца ховлга. Цудухьа цо каст-каста къамаьлаш ду царца, царна ца ховчунна доагlаш дола жоп лу.

Къаьстта уйла тlайохийташ болх бу цо бахача нахаца. Цамогаш волаш больнице хьавена саг, нагахьа санна шийна из лазар кхеталуш деце цо районе хьожаву. Тlаккха а «хlанз сона бала мичаб», аьнна lац Долатхан. Из хьож цу унахочунга лораша фу аьннад, цунна фу дарба дича дикагlа хургда, хlана аьлча цхьабола унахой нийслу лораша яхаш дола дарба ца а деш, юртара «говзанчаш» болча ухаш, цунах доккха зе доал, лазар атта дlададалац, кlоарглу.

Каст-каста хул Яндарерча лорий участке районе дикагlа лоархlаш бола лораш, цар лазарех лаьца къамаьлаш ду, унахой хаттараашта жоп лу. Цу тайпарча вlашагlкхетарех дика пайда боал.

Болх беш йола дукха ха епе а юртарча наха ше езаялийта вlаштlехьдаьннад Долатхана. Иштта къахьегаш я комсомолка, юртсовета депутат Даурбекова Махьмада Долатхан.

Ф. ХАМХОЕВА,
хьехархо.

СУРТА ТlА: Д. М. Даурбекова.

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоллеи Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, лоадама йоачан а йоацаш, lуйрийна дохк а доалаш. Малхбоалехьара секунде 3—7 метр чlоагlа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике гlолла 4—9, Грозне 3—5 градус. Зlовхал йоадаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-80-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии—2-80-71.

Газет арадувл шинареи ерии шоаттеи денош на.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ 11216.